

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ชื่อผู้วิจัย นางสาวเสาวคนธ์ สุวรรณรัฐ ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การประเมินการศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง (2) รองศาสตราจารย์
ดร.กานดา พูนลาภทวี ปีการศึกษา 2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ (2) ตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน จำนวน 350 คน ประกอบด้วยครูผู้สอน 40 คน หัวหน้ากลุ่มสาระวิชา 40 คน และนักเรียน 270 คน แบบประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจำนวน 3 ฉบับ คือ (1) แบบประเมินตนเองของครู จำนวน 50 ข้อ (2) แบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา จำนวน 30 ข้อ (3) แบบประเมินครูโดยนักเรียน จำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมิน ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้อง และสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

ผลการวิจัย พบว่า (1) แบบประเมินตนเองของครูมีความตรงเชิงเนื้อหา โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินมีค่าระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 มีความเที่ยงเท่ากับ 0.95 (2) แบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา มีความตรงเชิงเนื้อหา โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินมีค่าระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 มีความเที่ยง เท่ากับ 0.96 และ (3) แบบประเมินครูโดยนักเรียน มีความตรงเชิงเนื้อหา โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินมีค่าระหว่าง 0.50 ถึง 1.00 มีความเที่ยงเท่ากับ 0.93

คำสำคัญ แบบประเมิน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

Thesis title: THE DEVELOPMENT OF EVALUATION FORMS FOR EVALUATION OF CHILD-CENTERED INSTRUCTION OF TEACHERS IN PUMDUANG RIVER BASIN SAHAWITTAYAKHET IN SURAT THANI PROVINCE

Researcher : Miss Saowakhun Suwannarat; Degree: Master of Education (Educational Evaluation); Thesis advisors : (1) Dr. Vandee Sangprateeptong; Associate Professor; (2) Dr. Kanda Phunlaphawee; Associate Professor; Academic year: 2003

ABSTRACT

The purposes of this study were (1) to develop the evaluation forms for evaluation of child-centered instruction of teachers in Pumduang River Basin Sahawittayakhet in Surat Thani Province; and (2) to verify the quality of evaluation forms for evaluation of child-centered instruction of teachers in Pumduang River Basin Sahawittayakhet in Surat Thani Province.

The sample consists of students and teachers from Key Stage Three Matthayom Suksa Schools in Pumduang River Basin Sahawittayakhet in Surat Thani Province. There were 350 subjects chosen by multi-stage sampling comprising 40 teachers, 40 heads of academic division, and 270 students. Research instruments consisted of three evaluation forms developed by the researcher: (1) the Self-Evaluation Form for teachers, with 50 items; (2) the Teacher Evaluation Form for heads of academic division, with 30 items; and (3) the Teacher Evaluation Form for students, with 30 items. Statistical procedures employed for quality verification of the developed evaluation forms were the item-objective congruency index (IOC) , and Cronbach's alpha coefficient.

Research findings indicated that (1) for the Self-Evaluation Form for teachers, its content validity in terms of the IOC index ranged from 0.67 to 1.00, and its reliability was 0.95; (2) for the Teacher Evaluation Form for heads of academic division, its content validity in terms of the IOC index ranged from 0.67 to 1.00 and its reliability was 0.96; and (3) for the Teacher Evaluation Form for students, its content validity in terms of the IOC index ranged from 0.50 to 1.00, and its reliability was 0.93.

Keywords : Evaluation form, Child-centered instruction

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง และรองศาสตราจารย์ ดร.กานดา พูนลาภทวี ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิดเสมอมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกขอบคุณและซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์ เหมาะประสิทธิ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุพักตร์ พิบูลย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประโยชน์ คุปต์ กาญจนานกุล ดร.พิชณู ฟองศรี อาจารย์ อรรถวี รอดเจริญ อาจารย์ธเนศร์ ชาญเซาว์ และอาจารย์ สีหนาท ไชตยาสีหนาท ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการเขียนข้อคำถามของแบบประเมินจากอาจารย์ภมร จันทโรตตะ ศึกษานิเทศก์ ระดับ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู-อาจารย์ นักเรียน โรงเรียนพุนพินพิทยาคม โรงเรียนท่าสะท้อนวิทยา โรงเรียนบางเดือนสถิตย์พิทยาคม โรงเรียนน้ารอบวิทยา โรงเรียนคีรีรัฐพิทยาคม โรงเรียนรัชชประภาวิทยาคม โรงเรียนบ้านตาขุนวิทยา โรงเรียนพนมศึกษา โรงเรียนมัธยมบ้านท่าเนียบ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทดลองใช้เครื่องมือจนสำเร็จลงด้วยดี

คุณค่า และประโยชน์ใด ๆ จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้สนใจการศึกษา
ทั้งหมด

เสาวคนธ์ สุวรรณรัฐ

กรกฎาคม 2547

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	6
ตอนที่ 1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการปฏิรูปการเรียนรู้.....	6
ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	10
ตอนที่ 3 การประเมินตนเอง และการประเมินครู.....	23
ตอนที่ 4 การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินทางการศึกษา.....	30
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบประเมิน.....	34
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	38
วิธีการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย.....	40
การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือที่พัฒนาขึ้น.....	41
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
บทที่ 4 ผลการพัฒนาแบบประเมิน.....	44
ผลการพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	64
สรุปการวิจัย.....	64
อภิปรายผล.....	66
ข้อเสนอแนะ.....	67
บรรณานุกรม.....	68
ภาคผนวก.....	73
ก รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	75
ข หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ และหนังสือขอความร่วมมือทดลองเครื่องมือ.....	76
ค แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	79
ง รายละเอียดการปรับถ้อยคำ สำนวนในแบบประเมิน.....	82
จ แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู.....	92
ฉ คู่มือแบบประเมิน.....	106
ประวัติผู้วิจัย.....	113

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 2.3	ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	20
ตารางที่ 3.1	ประชากรครูและนักเรียนมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	38
ตารางที่ 3.2	กลุ่มตัวอย่างในการหาคุณภาพของแบบประเมินความสามารถ ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูในสหวิทยาเขต ลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	40
ตารางที่ 4.1	นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	45
ตารางที่ 4.2	โครงสร้างของแบบประเมินตนเองของครู.....	47
ตารางที่ 4.3	โครงสร้างของแบบประเมินตนเองของครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา.....	50
ตารางที่ 4.4	โครงสร้างของแบบประเมินตนเองของครูโดยนักเรียน.....	52
ตารางที่ 4.5	ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินตนเองของครู.....	55
ตารางที่ 4.6	ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินตนเองของครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา..	58
ตารางที่ 4.7	ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินตนเองของครูโดยนักเรียน.....	61
ตารางที่ 4.8	ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมิน.....	62
ตารางที่ 4.9	ความเที่ยงของแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	63
ตารางที่ 4.10	ผลการปรับถ้อยคำ จำนวนในแบบประเมินตนเองของครู.....	83
ตารางที่ 4.11	ผลการปรับถ้อยคำ จำนวนในแบบประเมินตนเองของครูโดยหัวหน้า กลุ่มสาระวิชา.....	87
ตารางที่ 4.12	ผลการปรับถ้อยคำ จำนวนในแบบประเมินตนเองของครูโดยนักเรียน.....	89

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ภาพที่ 2.1 ลักษณะของผู้เรียนและกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์.....	9

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 22 หมวด 4 บัญญัติว่า "การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 12) กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ตามหลักการและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยดำเนินการปฏิรูปการศึกษาใน 4 ด้าน คือ การปฏิรูปการบริหารและการจัดการปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน และการพัฒนาวิชาชีพบุคลากร กรมสามัญศึกษา จึงได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปร่างให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว โดยเน้นสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ให้เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และในหมวด 6 มาตรา 47 บัญญัติว่า "ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประเมินคุณภาพภายนอก (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 24)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดค้น สร้าง และสรุปการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้สงบ ลักษณะ (2544 : 3) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า ควรเน้นการเรียนการสอนที่นักเรียนได้รับการยอมรับนับถือในการรู้จักตนเอง ได้เรียนรู้ด้วยวิธีที่เหมาะสมกับความสามารถ ได้เรียนรู้ในสิ่งที่สนใจ ต้องการหรือมีประโยชน์ ได้ปฏิบัติตามกระบวนการเพื่อการเรียนรู้ ได้รับการเอาใจใส่ ได้รับการประเมินและช่วยเหลือเป็นรายบุคคล และได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพซึ่งสามารถบรรลุผลสำเร็จตามอัตรา นอกจากนี้อัจฉรา วงศ์โสธร (2544 : 3) กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูผู้สอนจะเป็น ผู้อำนวยการความสะดวกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ เป็นผู้สังเกตการณ์ฝึกประสบการณ์ของผู้เรียน และช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปรับปรุงตนเอง และมีพัฒนาการมากขึ้น

เฟนนีเมอร์ (Fennimore, 1995 อ้างถึงใน กรมสามัญศึกษา 2544: 3-4) กล่าวว่า ครูในระบบการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก แรงจูงใจ และพฤติกรรมของนักเรียน นอกจากนั้นครูยังต้องเรียนรู้วิธีการใช้ทฤษฎี ความเข้าใจ ความต้องการ และความสามารถที่แท้จริงของนักเรียนด้วย อย่างไรก็ตาม นักเรียนทุกคนอาจจะไม่สามารถใช้แรงจูงใจให้เรียนรู้ด้วยวิธีการเดียวกันได้ กระบวนการเรียนรู้ต้องสร้างความสนใจอย่างต่อเนื่องและการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนด้วยการนั่งนิ่ง ๆ เงียบ ๆ หรือการสั่งให้นักเรียนสนใจเรียนเป็นวิธีการที่ใช้ไม่ได้ผล และต้องเลิกไปในที่สุด

เฟนนีเมอร์ (Fennimore 1995) ยังกล่าวอีกว่าการทำให้นักเรียนอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องอาศัยปัจจัยต่อไปนี้

1. การเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน
2. การทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องความรับผิดชอบ
3. การพัฒนาความคิดในเรื่องผลงาน และความรับผิดชอบที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ

การปฏิรูปการเรียนรู้ ถือเป็นหัวใจของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จึงเป็นภารกิจที่มีกฎหมายรองรับ ครู อาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องถือปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ด้วยความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ครู และผู้ที่มีหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับจัดการเรียนการสอน ต้องทบทวนบทบาทของตนเองว่า การจัดการเรียนการสอนที่ตนกำลังดำเนินการอยู่มีคุณภาพ ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของสังคมไทย และสังคมโลก ปัจจุบันมายน้อยเพียงใด (กรมสามัญศึกษา 2543:6)

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พอสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนควรจัดให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและต้องมีระบบการประกันคุณภาพภายใน การตรวจสอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรจะต้องมีเครื่องมือประเมินที่มีคุณภาพมาใช้ในการตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก

จากความจำเป็นในการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพภายในและรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ผู้วิจัยจึงพัฒนาแบบประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ประเมินการจัดการเรียน

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง เพื่อนำข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวงต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

2.1 เพื่อพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

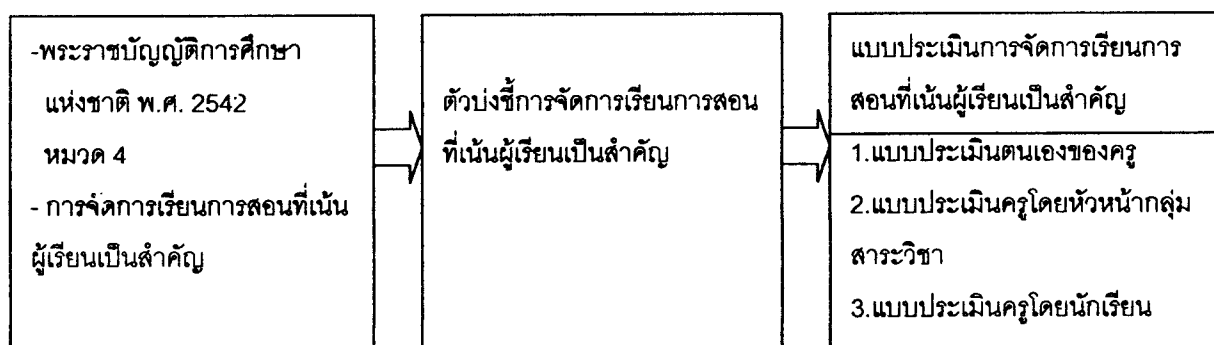
2.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แล้วได้วางกรอบแนวคิดในการพัฒนาแบบประเมิน จากตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู จำนวน 10 ตัวบ่งชี้ ตามแนวของ สุนน อมรวิวัฒน์ และคณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 1) ดังนี้

1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
3. ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง
4. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
5. ครูส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และปรับปรุงส่วนด้อยของนักเรียน
7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
8. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
9. ครูฝึกฝนกิริยามารยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
10. ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พัฒนารูปแบบขึ้นจากตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวของ สุนน อมรวิวัฒน์และคณะ

4.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็น ครูและนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3

ในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 9 โรงเรียน คือ โรงเรียนพุนพิณพิทยาคม โรงเรียนน้ำรอบวิทยา โรงเรียนคีรีรัฐพิทยาคม โรงเรียนบางเดือนสถิตย์พิทยาคม โรงเรียนมัธยมบ้านท่าเหมี่ยม โรงเรียนท่าสะท้อนวิทยา โรงเรียนบ้านตาขุนวิทยา โรงเรียนราชประชาวิทยาคมและโรงเรียนพนมศึกษา

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยใช้สื่อที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ โดยให้มีส่วนร่วมในการเรียน และการทำกิจกรรมกลุ่มตามความถนัดความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน จนผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ครู หมายถึง ข้าราชการครูสายผู้สอนที่กำลังปฏิบัติการสอนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แบบประเมินตนเองของครู หมายถึง แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินตนเอง

แบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา หมายถึง แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งหัวหน้ากลุ่มสาระวิชาเป็นผู้ประเมินครู

แบบประเมินครูโดยนักเรียน หมายถึง แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งนักเรียนเป็นผู้ประเมินครูที่สอน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 โรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีคุณภาพ สามารถใช้ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

6.2 ได้แนวทางการพัฒนาแบบประเมินการจัดการเรียนการสอน สำหรับกลุ่มครูโรงเรียนอื่นและระดับชั้นอื่น ๆ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

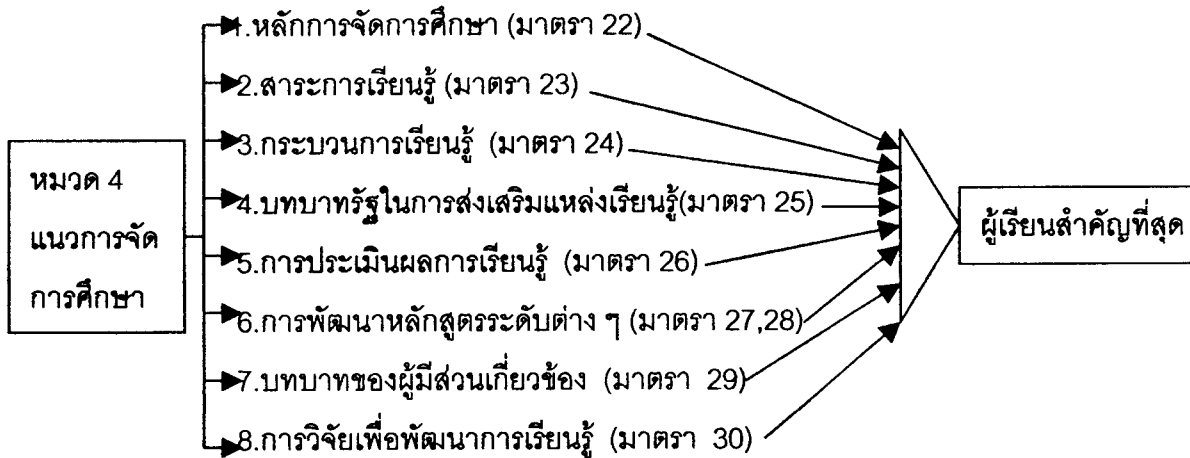
การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการปฏิรูปการเรียนรู้
- ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ตอนที่ 3 การประเมินครูและการประเมินตนเอง
- ตอนที่ 4 การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินทางการศึกษา
- ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบประเมิน

ตอนที่ 1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการปฏิรูปการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 มีผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา อันเป็นวาระสำคัญแห่งชาติ มีสาระสำคัญทั้งสิ้น 9 หมวด ซึ่งทุกหมวดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนโดยเฉพาะหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ ที่ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา

สาระของหมวด 4 ครอบคลุมหลักสาระและกระบวนการจัดการศึกษาที่เปิดกว้างให้แนวทาง การมีส่วนร่วม สร้างสรรค์ สร้างวิสัยทัศน์ใหม่ทางการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน สาระเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดตามหมวดนี้เริ่มตั้งแต่มาตรา 22 ถึง มาตรา 30 มีสาระสำคัญ 8 เรื่องใหญ่ ๆ คือ

มาตรา 22 หลักการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ลักษณะผู้เรียนและลักษณะกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 สรุปเป็นสาระสำคัญได้ดังนี้ คือ (กรมสามัญศึกษา 2543 : 11-13)

1. ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์

ผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข

คนดี คือคนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออกเช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลมีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

คนเก่ง คือคนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำรงชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพและทำประโยชน์ให้ เกิดแก่ตน สังคม และประเทศชาติได้

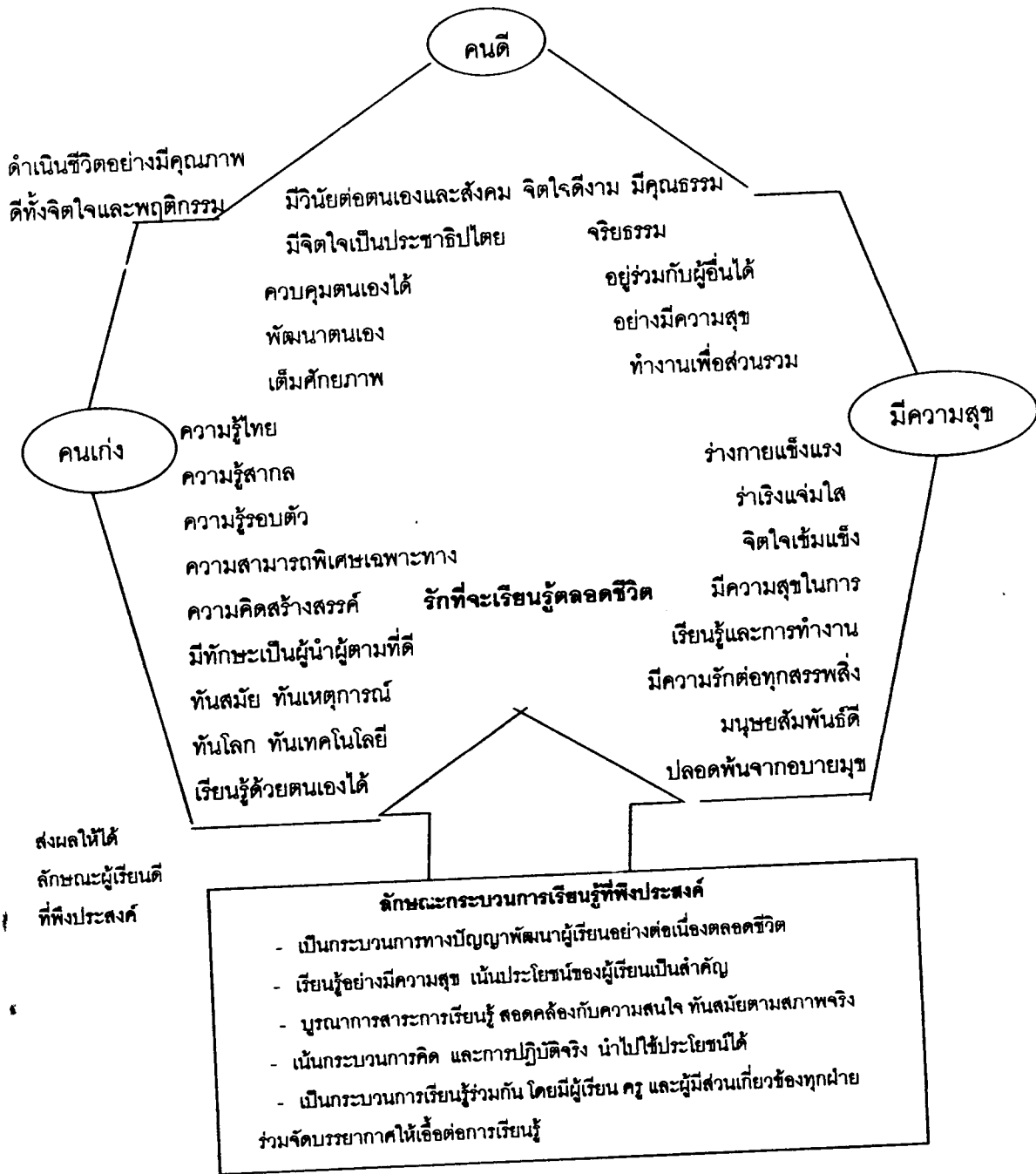
คนมีความสุข คือคนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพปลอดพ้นจากการ

ตกเป็นทาสของอบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ

2. ลักษณะกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์

กระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ คือกระบวนการทางปัญญาที่พัฒนาบุคคลอย่าง ต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุข บูรณา การเนื้อหาสาระตามความเหมาะสมของระดับการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนทันสมัย เน้นกระบวนการคิด และการปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ตามสภาพจริง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่าง กว้างไกล เป็นกระบวนการที่มีทางเลือกและมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ เป็นกระบวนการ เรียนรู้ร่วมกัน โดยมีผู้เรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและคนมีความสุข

จากลักษณะการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติสามารถ สรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 ลักษณะของผู้เรียนและกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์

ที่มา : กรมสามัญศึกษา ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด กระทรวงศึกษาธิการ 2543

หากมีการจัดกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวม หรือที่เรียกว่าบูรณาการตาม ที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้นแล้ว ย่อมส่งผลให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขคุณสมบัติ 3 ประการ ต่างเป็นปัจจัยซึ่งเกี่ยวพันกันมิได้เรียงลำดับก่อนหลัง

จุดหมายสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้คือ การพัฒนาคุณภาพของคนไทย เพื่อการ พัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ทุกฝ่ายต้องส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้เรียนมีโอกาส ได้คิด ทำ ทบทวน พิสูจน์ผล แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง พึ่งพาตนเองได้เนื่องจากใฝ่หาความรู้ ได้เอง และใช้ความรู้ในทางสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม แม้การปฏิรูปการเรียนรู้ที่ผู้เรียน สำคัญที่สุด จะเป็นกระบวนการที่ได้กำหนดไว้เป็นกฎหมายแล้วแต่ก็ยังมีสาระสำคัญอีกหลาย ประเด็นที่จะต้องทำความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อให้การนำสาระเหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติได้อย่าง เหมาะสม สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พอสรุปได้ว่า จุดเน้น ที่สำคัญของการจัดการศึกษานั้น ต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ โดยที่ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและชี้แนวทางให้แก่ผู้เรียน

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มีผู้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในลักษณะที่ให้ความสำคัญ กับผู้เรียนไว้ดังนี้

โกวิท ประวาลพฤกษ์(อ้างถึงใน วัฒนาพร ระบุว่าทุกซ์ 2541 : 8) อธิบายไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร หมายถึง กระบวนการใด ๆ ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการ เช่น กระบวนการกลุ่ม ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น กระบวนการสร้างความตระหนัก กระบวนการสร้างเจตคติ ฯลฯ

โกวิท วรพิพัฒน์ (2542 : 42) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ ควรเป็นไปเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

สงบ ลักษณะ (2542: 42) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนที่ควรจะเป็นไว้ว่า ควรเป็นการเรียนการสอนที่นักเรียนได้รับการยอมรับนับถือในการเป็นเอกัตบุคคล ได้เรียนด้วยวิธี ที่เหมาะสมกับความสามารถ ได้เรียนสิ่งที่สนใจ ต้องการหรือมีประโยชน์ ได้ปฏิบัติตามกระบวนการ เพื่อการเรียนรู้ ได้รับการเอาใจใส่ ประเมิน และช่วยเหลือเป็นรายบุคคล และได้รับการพัฒนาเต็ม ศักยภาพ และสำเร็จตามอัธยาศัย

อัจฉรา วงศ์โสธร (2542 : 42)กล่าวว่า การเรียนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็น กระบวนการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ช่วยเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยการเตรียมเนื้อหา วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ตลอดจนเป็นผู้คอยสอดส่อง สำรวจในขณะที่ผู้เรียนฝึก และให้ข้อมูลป้อนกลับ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปรับปรุงตนเองและเกิดพัฒนาการขึ้น

ทิสนา แคมมณี (2539 : 16)ได้เสนอหลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้โดยเป็นผู้สร้าง (Construct) ความรู้ด้วยตนเอง ทำความเข้าใจ สร้างความหมายของสาระข้อความรู้ให้แก่ตนเอง และค้นพบข้อความรู้ด้วยตนเอง
 2. ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ต่อกันและกัน และได้เรียนรู้จากกันและกัน ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ความคิดและประสบการณ์แก่กันและกันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
 3. ช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วม (Participation) ในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด
 4. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ กระบวนการ (Process) ควบคู่ไปกับ ผลงาน (Product)
 5. ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง (Application)
- วิฒนาพร กระจับทุกซ์ (2541: 9) ได้รวบรวมแนวคิดของนักการศึกษาต่างประเทศไว้หลายท่านดังนี้

แบรนเดสและจินิกส์ (Brandes and Ginnis)กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ การเรียนรู้ ซึ่งมีผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ ด้วยความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเอง ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

แคมเบลและแครชิวคคะ (Campbell and Kryszevska)กล่าวว่า หลักการสำคัญของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การให้บทบาทแก่ผู้เรียนได้เตรียมข้อมูลและเนื้อหาที่จะทำกิจกรรมได้เอง โดยใช้ประสบการณ์ ความรู้และความชำนาญของผู้เรียนแต่ละคน

แลง (Lang) และคนอื่น ๆ ได้เสนอหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าเป็นแนวทางที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาอย่างครบถ้วนด้วยวิธีการของแต่ละบุคคลที่อาจแตกต่างกัน

กันไป เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น และมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ดริสคอล (Driscoll) มองการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเป็นศูนย์กลางว่า ผู้เรียนไม่ได้เป็นเพียงผู้รับการเรียนการสอนที่ผู้อื่นออกแบบให้เท่านั้น ผู้เรียนจะต้องเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น ในการกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนและวิธีการที่ความต้องการเหล่านั้นจะสัมฤทธิ์ผลด้วย

ชาร์เรน (Sharan) เสนอความคิดว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรเริ่มต้นที่ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน ผู้เรียนควรวางแผนจัดประสบการณ์เรียนรู้และลงมือปฏิบัติอย่างกระตือรือร้น ผู้เรียนทุกวัยจะเรียนรู้ได้ดีที่สุด สนุกที่สุด หากผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาและความคิดรวบยอดต่าง ๆ จากกิจกรรมแทนการรับจากการบอกเล่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดควรคำนึงถึงประเด็นสำคัญต่อไปนี้

1. สมรรถนะของมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด

สมรรถนะของมนุษย์ ประกอบด้วยเซลล์สมองประมาณหนึ่งแสนล้านเซลล์ เป็นโครงสร้างที่มหัศจรรย์ มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ตั้งแต่เกิด สามารถเรียนรู้ให้บรรลุอะไรก็ได้โดยอาศัยระบบประสาทสัมผัส คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องสนใจ และให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมอง (Head) จิตใจ (Heart) มือ (Hand) และสุขภาพองค์รวม (Health)

2. ความหลากหลายของสติปัญญา หรือพหุปัญญา

การ์ดเนอร์ (Gardner) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของสติปัญญามนุษย์และจำแนกได้เป็น 10 ประเภท คือ ด้านภาษา ด้านดนตรี ด้านตรรกและคณิตศาสตร์ ด้านการเคลื่อนไหว ด้านศิลปะ/มิติสัมพันธ์ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการสื่อสารด้านความรู้สึก/ความลึกซึ้งภายในจิต ด้านความเข้าใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านจิตวิญญาณ และด้านจิตนิยม

การจัดกระบวนการเรียนรู้ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมศักยภาพความเก่ง/ความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้แต่ละคนได้พัฒนาความถนัด ความเก่งตามศักยภาพของตน

3. การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรง

วิเศษ ชินวงศ์ (2544 : 35-36) ได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎี การเรียนรู้และเสนอแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

3.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามความสามารถทั้งด้านความรู้ อารมณ์ และทักษะต่าง ๆ

3.2 ลดการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาลง ผู้เรียนกับผู้สอนควรมีบทบาทร่วมกันใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ ผู้เรียนได้เรียนจากสถานการณ์จริงที่เป็นประโยชน์ และสัมพันธ์กับชีวิตจริง เรียนรู้ความจริงในตนเอง และความจริงในสิ่งแวดล้อมจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

3.3 กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่เตรียมการจัดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษา วางแนวกิจกรรม และประเมินผล

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2543 : 6) กล่าวว่า เมื่อพูดถึง การศึกษา เราก็นึกถึง โรงเรียน ครู และนักเรียนเพราะสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษา ต่อมาก็พูดถึงหลักสูตร อุปกรณ์การสอน สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โลกยุคใหม่การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และเกิดขึ้นได้กับคนทุกคน คนทุกคนเรียนรู้ได้ไม่ใช่จากครู การจะดำเนินการเรื่องนี้ให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลและปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้บริหาร และสถานศึกษา
2. ครู – อาจารย์
3. นักเรียน
4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. หลักสูตร การวัดผลและการประเมินผล
6. เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย
7. สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรม

เฟนนีมอร์ (Fennimore, 1995 อ้างถึงใน กรมสามัญศึกษา 2544 : 26) กล่าวว่า โรงเรียนที่จะจัดกระบวนการเรียนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ต้องมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. ความมีระเบียบวินัยในโรงเรียน (Institutional Requirements) โรงเรียนจะมีกฎระเบียบที่นักเรียน และผู้ปกครองต้องปฏิบัติตามอย่างชัดเจน
2. ชั้นเรียนที่มีระบบ (Teacher Requirements) ครูต้องจัดระเบียบวินัยในชั้นเรียน โดยมีการจัดกลุ่มการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
3. บรรยากาศในชั้นเรียน (Group and Peer Requirements) นักเรียนจะเป็นผู้สนับสนุนบรรยากาศที่มีความร่วมมือทำงานกับหมู่คณะ ห้องเรียนมีบรรยากาศทางสังคม และเป็นสถานที่ที่นักเรียนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และเรียนรู้จากครู จากความแตกต่างทางด้านสังคม ความต้องการ และความสนใจ ครูจำเป็นต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนด้วย

4. การพัฒนาการเรียนรู้ (Developmental Learning Requirements) โรงเรียนต้องสนับสนุนบรรยากาศการเรียนการสอน โดยให้เด็กมีโอกาสเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ และเลือกทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน

บทบาทของครูในการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย 8 ประการ คือ (กรมสามัญศึกษา 2541:29)

1. สามารถเลือกใช้ทฤษฎีต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น ทฤษฎีความพร้อม ทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์ ทฤษฎีการพัฒนาจิตวิทยาเชิงสังคม และทฤษฎีการเจริญเติบโตทางปัญญา
 2. รู้วิธีการเรียนว่านักเรียนควรจะเรียนอย่างไร
 3. เตรียมการสอนด้วยเทคนิควิธีสอนและกิจกรรมที่เหมาะสม
 4. เข้าใจจิตใจ และเป็นกัลยาณมิตรของนักเรียน
 5. มีการสื่อสารการเรียนรู้กับนักเรียนและผู้ปกครองได้อย่างดี
 6. ให้ความสำคัญ และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ต่อการประเมินผลการเรียน
 7. ให้นักเรียนเข้าใจความหมายวิธีการวัดและประเมินผล และมีข้อมูล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 8. สามารถประสานงาน และรู้จักการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มตามความสนใจ
- จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรมีลักษณะที่สำคัญคือ การจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง การฝึกการคิด การฝึกประเมินตนเอง เป็นต้น

2.2 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงความหมายของ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

ผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ คำสำคัญที่เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นคำที่กระตุ้นเตือนให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้หันกลับมาทบทวน ตรวจสอบความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติตน พร้อมทั้งตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ และพันธกิจใหม่ในการจัดการเรียนรู้เพื่อสนับสนุน สร้างเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามความมุ่งหวังของสังคม (สุวัฒน์ เงินจ๋า 2543 อ้างถึงใน

พรธนา ชุ่มกมล 2546 : 26)

การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นประการสำคัญ (วิระเดช เชื้อนาม 2545 : 1)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (วัฒนาพร ระวังบุทช์ 2541: 7)

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การกำหนดจุดมุ่งหมาย กิจกรรมแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่มุ่งพัฒนาคน และชีวิตให้เกิดประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้เต็มความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน (วิเศษ ชินวงศ์ 2544:36)

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการ สร้างความรู้ด้วยตนเอง และสามารถถ่ายโอนความรู้ นำความรู้ไปใช้ได้ จัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและศักยภาพของผู้เรียน (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ 2544:257)

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ 2542 : 54)

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดค้นความรู้ และลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังด้วยตนเองทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ ตลอดจนมีทักษะและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน (สยาม ปิยะนราธร 2542 :1)

การเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง แนวทางจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ในการทำกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น จนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (กรมสามัญศึกษา 2544:39)

จากความหมายของ กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังกล่าวข้างต้นมีนักวิชาการหลายท่านได้ใช้คำที่แตกต่างกันเช่น ใช้คำว่ากระบวนการเรียนการสอนที่เน้น

ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นคำที่มีความหมายเดียวกันจึงขอใช้คำว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจากการศึกษาความหมายข้างต้น พอสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยใช้สื่อที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ โดยให้มีส่วนร่วมในการเรียน และการทำกิจกรรมกลุ่มตามความถนัดความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน จนผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ 5 ทฤษฎีและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากการปฏิรูปการศึกษา มีการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งมีแนวคิด 5 ทฤษฎีในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่

- 1) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- 2) การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด (กลยุทธ์หมุนวงล้อทางปัญญา)
- 3) การเรียนรู้อย่างมีความสุข
- 4) การเรียนรู้เพื่อพัฒนาศิลปะ ดนตรี กีฬา
- 5) การเรียนรู้เพื่อฝึกฝน กาย วาจา ใจ

1. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

สมณฑา พรหมบุญ และคณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545

; 9) ได้เสนอยุทธวิธีสอนเพื่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 4 ยุทธวิธี แต่ละยุทธวิธีมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ยุทธวิธีที่ 1 วิธีสอนแบบดาว 5 แฉก ประกอบด้วยการตั้งคำถาม การจัดกิจกรรม การสร้างจินตนาการ การทำงานเป็นกลุ่ม และการเชื่อมโยงกับชีวิตจริง

1.2 ยุทธวิธีที่ 2 การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมนอกบ้าน – นอกโรงเรียน สิ่งแวดล้อมในบ้าน ศูนย์วิทยากร บริเวณโรงเรียน และการจัดสภาพห้องเรียน

1.3 ยุทธวิธีที่ 3 การแนะแนวและจิตวิทยา “ศูนย์เพื่อนเด็ก” เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของกัลยาณมิตร 5 กลุ่ม คือ ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครูแนะแนว และนักจิตวิทยา

1.4 ยุทธวิธีที่ 4 การประเมินผล เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน การประเมินจากการติดตามกระบวนการทำงานของเด็ก และการประเมินจากข้อสอบมาตรฐาน เพื่อวัดความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ ของเด็ก

2. การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด (กลยุทธ์หมุนวงล้อทางปัญญา)

ทิสนา แชมมณี และคณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 10) รวบรวมทฤษฎีการเรียนรู้เรื่องพัฒนากระบวนการคิด สรุปเรียกว่า กลยุทธ์หมุนวงล้อทางปัญญา กลยุทธ์หมุนวงล้อทางปัญญา คือ การปลูกกระตุนสมองของผู้เรียนให้มีการเคลื่อนไหว มีการใช้ความคิดในลักษณะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ซึ่งได้แก่ การคิดถูกทาง การคิดกว้าง การคิดลึกซึ้ง การคิดไกล การคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการใช้วิธีการ และกลวิธีต่าง ๆ อาทิ การฝึกความสามารถทางการคิด โดยเฉพาะการฝึกสำเร็จรูป การสอนเนื้อหาวิชาโดยการใช้รูปแบบการสอน วิธีการสอน และกระบวนการสอนที่เน้นส่งเสริมกระบวนการคิด การสอนเนื้อหาวิชาโดยมีการฝึกทักษะ การคิด ลักษณะการคิด และกระบวนการคิดต่าง ๆ บูรณาการ เข้าไปในกิจกรรมการเรียนการสอนตามความเหมาะสม รวมทั้งการใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลายเข้าไปช่วยกระตุ้น และหมุนวงล้อทางปัญญา หรือสมองของผู้เรียนให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์หมุนวงล้อทางปัญญาของผู้เรียนจะสามารถช่วยให้เยาวชนของประเทศเป็นคนที่มีมองกว้าง คิดไกล และใฝ่สูง รวมทั้งเป็นผู้ที่มีเหตุผล มีความคิด วิจารณญาณในการดำเนินชีวิต และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้เป็นอย่างดี

3. การเรียนรู้อย่างมีความสุข

กิตยวดี บุญเชื้อ และคณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 9) ได้วางหลักการสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขว่าองค์ประกอบของการเรียนรู้อย่างมีความสุข คือ

- 1) เด็กแต่ละคนได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่ง ที่มีหัวใจและสมอง
- 2) ครูให้ความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง
- 3) เด็กเกิดความรักและความภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกที่ทุกเวลา
- 4) เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัด และความสนใจของตนเอง
- 5) บทเรียนสนุก แปลกใหม่ จูงใจให้ติดตามและเร้าใจให้อยากค้นหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง
- 6) สิ่งทีเรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

กิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ได้แก่

- 1) บทเรียนเริ่มจากง่ายไปหายาก และมีความต่อเนื่อง
- 2) วิธีการเรียนสนุก จูงใจ และไม่กดดัน
- 3) พัฒนาและส่งเสริมการคิด
- 4) สัมพันธ์กับธรรมชาติ
- 5) กิจกรรมหลากหลายสำหรับทุกคน
- 6) สื่อการสอนเข้าใจ และตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ชัดเจน
- 7) ประเมินพัฒนาการของเด็กโดยรวม ไม่เน้นแต่ด้านวิชาการ

4. การเรียนรู้เพื่อพัฒนา ศิลปะ ดนตรี กีฬา

สุกรี เจริญสุข และคณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 10)

ได้เสนอหลักการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัย : ศิลปะ ดนตรี กีฬา สรุปได้ 3 หลักการ

4.1 หลักความเหมือน นำไปสู่วิธีสอนลำดับที่ 1 คือ การเลียนแบบ ผู้เรียนได้เห็นและเลียนแบบอย่างที่ดี เกิดความประทับใจแล้วนำแบบอย่างนั้นมาฝึกฝนด้วยตนเอง ลำดับที่ 2 คือ การทำซ้ำ ผู้เรียนฝึกฝนด้วยการทำซ้ำ ๆ จนจำขึ้นใจกลายเป็นทักษะที่ชำนาญไม่ผิดพลาด

4.2 หลักความแตกต่าง เมื่อผู้เรียนมีทักษะแรงบันดาลใจดีพอแล้ว ผู้เรียนจะเริ่มแสวงหาแนวทางใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนศิลปะ ดนตรี หรือกีฬา ซึ่งเรียกขั้นตอนลำดับที่ 3 นี้ว่า เป็นการแหกคอก กล่าวคือผู้เรียนเริ่มดัดแปลงวิธีการต่าง ๆ แปรไปจากต้นแบบเดิม แสวงหาแนวทางของตนเอง เริ่มมีลีลา รูปแบบ เทคนิค ของตนเองต่อเติมจากต้นแบบ นำไปสู่ลำดับที่ 4 คือ ทางเทวดา คือ สามารถใช้ความสามารถพิเศษ พรสวรรค์ของตนคิดเทคนิค วิธีการได้อย่างแตกต่าง

4.3 หลักความเป็นฉัน ขั้นตอนลำดับที่ 5 นี้เป็นสุนทรียภาพและความเชี่ยวชาญที่ตั้งอยู่บนรากเหง้าของวัฒนธรรม ความสามารถทางกีฬาที่ดี ศิลปะที่ดี หรือดนตรีที่ดี เมื่อได้รับการบ่มเพาะจนถึงจิตวิญญาณแล้ว ความสามารถนั้นจะฉายแววออกมาภายนอก เกิดเป็นผลงานที่แสดงความเป็นนักกีฬา ศิลปิน หรือนักดนตรี ของคนนั้น

5. การเรียนรู้เพื่อฝึกฝน กาย วาจา ใจ

อัมไพ สุจริตกุล และคณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 11)

ได้เสนอหลักการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัย : การฝึกฝนกาย วาจา ใจ

การฝึกกาย เน้นการสร้างเสริมคุณธรรมของมนุษย์ ได้แก่ การฝึกสติตามหลักปฏิฐาน 4 การพัฒนาบุคลิกภาพ ตามทฤษฎีสากลเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ลดความเบี่ยงเบนทางเพศ และความก้าวร้าว และเลิกสิ่งเสพติด ควบคู่กับหลักทฤษฎีไทย คือ การฝึกมารยาทไทย และมารยาทชาวพุทธ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสุข อยู่ในครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน

การฝึกวาจา ใช้หลักการฝึกสังขวาจา มจรสวาจา วจีมีประโยชน์ ฝึกศิลปะการพูด เทคนิคการประชุม และการมีสัมมาวาจา

การฝึกใจ เน้นการพัฒนาจิต และพัฒนาทางปัญญา สมบัติผู้ดีและความมีสติสัมปชัญญะ

จากหลักการและแนวคิดในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้ง 5 ทฤษฎี ได้มีการฝึกอบรม และพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครูอย่างแพร่หลาย บุคลากรในโรงเรียนทั้งผู้บริหาร และครู มีความเข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 11)

ในปีงบประมาณ 2541 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มุ่งที่จะนำทฤษฎีการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาแล้วไปสู่การปฏิบัติ โดยมีจุดมุ่งเน้นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ให้บรรลุผลถึงตัวผู้เรียนอย่างแท้จริง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจึงได้พัฒนาตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยได้วิเคราะห์ และบูรณาการตัวบ่งชี้จากทฤษฎีการเรียนรู้ทั้ง 5 ทฤษฎี ดังกล่าวแล้วได้ ตัวบ่งชี้การเรียนของนักเรียน 58 ช้อย และตัวบ่งชี้การสอนของครู 52 ช้อย คณะทำงานได้จำแนก และจัดเป็นหมวดหมู่ เช่น ตัวบ่งชี้การสอนของครูจำนวน 52 ช้อย ตัวบ่งชี้ ดังกล่าวสามารถจำแนก เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามลำดับขั้นในกระบวนการเรียนการสอน คือ ก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอน ปรากฏตามตารางที่ 2.3 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2541: 2)

ตารางที่ 2.3 ตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ก่อนสอน (เตรียมการ)	ระหว่างสอน (ดำเนินการ)	หลังการสอน (สรุป)
1. ครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดี	6. ครูจัดกิจกรรมให้เด็กสัมพันธ์กับธรรมชาติ	16. ครูประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน
3. ครูจัดชั้นเรียนส่งเสริมการเรียนรู้	7. ครูเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออก	โดยตลอด
8. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่แจ่มใส	8. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่แจ่มใส	17. ครูรับฟังข้อมูลป้อนกลับ
9. ครูสร้างความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	9. ครูสร้างความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	46. ครูประเมินวิธีการทำงานควบคู่กับ
11. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ	10. ครูประเมินพัฒนาการของเด็ก โดยรวมและต่อเนื่อง	ผลงานของนักเรียน
14. ครูสร้างสิ่งแวดล้อมและใช้สื่อกระตุ้นความคิดจินตนาการ การแสดงออก	12. ครูสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับกลุ่ม	47. ครูสังเกตปัญหาของนักเรียนและแนะแนวทางแก้ไข
21. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ในบทเรียน	13. ครูจัดกิจกรรมกระตุ้นความคิดจินตนาการ การแสดงออก	49. ครูจัดทำแฟ้มบันทึกลักษณะนิสัย
26. ครูสร้างกรณีตัวอย่างปัญหาสถานการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและกระตุ้นการคิด	14. ครูสร้างสิ่งแวดล้อมและใช้สื่อกระตุ้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง	51. ครูร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหา
32. ครูแสดงต้นแบบที่ดี	15. ครูเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง	52. ครูพัฒนานักเรียนและประเมินผลเป็นรายบุคคล
33. ครูมีความรู้ ทักษะทางดนตรี	18. ครูใช้ภาษาชัดเจนถูกต้อง	
34. ครูเข้าใจทฤษฎีศิลปะ	19. ครูใช้เทคนิคการตั้งคำถาม สนทนาอภิปราย	
	20. ครูปลุกเร้าความสนใจใฝ่รู้	

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ก่อนสอน (เตรียมการ)	ระหว่างสอน (ดำเนินการ)	หลังการสอน (สรุป)
35. ครูผู้หลักและสามารถฝึกทักษะการกีฬา	22. ครูส่งเสริมความคงทนและการถ่ายโอนการเรียนรู้	
33. ครูมีความรู้ ทักษะทางดนตรี	23. ครูจัดกิจกรรมเน้นการฝึกปฏิบัติ	
34. ครูเข้าใจทฤษฎีศิลปะ	24. ครูฝึกการถาม-ตอบตรงประเด็น	
35. ครูผู้หลักและสามารถฝึกทักษะการกีฬา	25. ครูสร้างกรณีตัวอย่างปัญหาสถานการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและกระตุ้นการคิด	
	26. ครูกระตุ้นให้นักเรียนหาคำตอบ สาริตตามขั้นตอน	
	27. ครูตั้งคำถามและอธิบายเชื่อมโยงเหตุผล	
	28. ครูใช้ตัวอย่างกำหนดสิ่งที่ต้องปฏิบัติ	
	29. ครูใช้เทคนิคการแบ่งงานและการทำงานกลุ่ม	
	30. ครูบอกเล่าและอธิบายให้เด็กเกิดแรงคลใจ	
	31. ครูใช้สื่อและจัดสิ่งแวดล้อม สร้างสรรค์เสียง รูปภาพและการเคลื่อนไหว	
	32. ครูแสดงต้นแบบที่ดี	
	36. ครูฝึกการปฏิบัติซ้ำ ๆ	
	37. ครูส่งเสริมการค้นพบวิธีการของตนเอง เสริมแรง และเสริมความสามารถ	
	38. ครูจัดสถานการณ์ให้เด็กได้แสดงออก	
	39. ครูรับฟังความคิดเห็นและการแสดงออกของนักเรียน	

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ก่อนสอน (เตรียมการ)	ระหว่างสอน (ดำเนินการ)	หลังการสอน (สรุป)
	40. ครูจัดสถานการณ์จำลองให้นักเรียนใช้ หลักคุณธรรมแก้ปัญหา	
	41. ครูจัดกิจกรรม เกม และเพลงแฝงสาระ และแง่คิดทางคุณธรรม	
	42. ครูฝึกฝนมารยาทและการใช้วาจาตาม วัฒนธรรมไทย	
	43. ครูสังเกตการทำงาน of นักเรียน	
	44. ครูฝึกการทำงานที่ละเอียดประณีต	
	45. ครูสังเกตรูปแบบและวิธีการแสดงออก ของนักเรียน	
	47. ครูสังเกตปัญหาของนักเรียน และแนวทางแก้ไข	
	48. ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล	
	50. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่	

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้นำตัวบ่งชี้ดังกล่าวให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ทฤษฎี ผู้บริหาร หน่วยงานและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง ครูดีเด่น ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษาให้คำแนะนำแต่ละข้อ และได้พิจารณาจัดกลุ่มบทบาทของนักเรียน บทบาทของครู ตามหลัก และกระบวนการเรียนการสอนของโครงการประกันคุณภาพการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และการจัดกลุ่มตัวบ่งชี้ด้านการสอนของสมาคมการนิเทศ และพัฒนาหลักสูตรมลรัฐเวอร์จิเนียสหรัฐอเมริกา จากนั้นได้นำวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดกลุ่ม ให้กระชับมากยิ่งขึ้น ได้ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนของนักเรียน 9 ข้อและตัวบ่งชี้ การสอนของครู 10 ข้อ เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้การสอนของครูมีดังนี้

1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจและเสริมแรง ให้นักเรียนเกิดการ
เรียนรู้
3. ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง
4. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
5. ครูส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และปรับปรุง
ส่วนด้อยของนักเรียน
7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
8. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
9. ครูฝึกฝนกิจกรรมมารยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
10. ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

จากหลักการและแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้เลือกตัวบ่งชี้ ในการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ตามแนวของ สุนทร อมรวัฒน์ และคณะ จำนวน 10 ตัวบ่งชี้ เพื่อนำไปใช้ในการสร้างแบบประเมินความสามารถ ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู

ตอนที่ 3 การประเมินตนเอง และการประเมินครู

3.1 ความหมายของการประเมินตนเอง (Self Evaluation)

พระเทพเวที (ประยูรย์ ปยุตโต 2531อ้างถึงใน สมคิด พรหมจรรย์ 2545 : 99) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินตนเองว่าเป็นการประเมินที่มุ่งเน้นที่การประเมินภายใน เป็นลักษณะของการตรวจสอบ และพิจารณาตนเองตามหลักพุทธศาสนาเป็นเรื่องของการฝึกฝนพัฒนาตนเอง โดยมีความเชื่อว่ามีมนุษย์เป็นสัตว์ที่ฝึกได้ มีศักยภาพที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ เมื่อบรรลุจุดมุ่งหมายแล้วก็จะทำให้มีจิตสำนึกในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอก็คือมีจิตสำนึกในการศึกษา ก็จะสามารถพิจารณาตนเองได้ นอกจากนี้ยังมีหลักเกี่ยวกับเรื่องของการเตือนตนเองการพิจารณาตนเอง ดังสุภาษิตที่ว่า จงเตือนตนด้วยตนเอง จงพิจารณาตนด้วยตนเอง ซึ่งเป็นตัวเสริมที่จะมาช่วยให้ไม่ประมาท และช่วยในการเร่งรัดให้พัฒนาวิธีการที่จะส่งเสริมเพื่อให้แต่ละคนประเมินตนเอง ควรทำให้แต่ละคนมีจิตสำนึกในการประเมินตนเอง ต้องมีวิธีการ หรือเตือนให้เขาคอยหมั่นตรวจสอบตนเองหรือช่วยเขาในการที่จะวัดประเมินตนเอง การประเมินตนเองต้องอาศัยข้อมูลการ

วัดจากภายในและภายนอก หมายความว่า ประเมินตนเองเพียงอย่างเดียว ถ้าแต่ละคนมีจิตสำนึกในการศึกษาพัฒนาตนเอง คอยวัดตนเองอยู่การประเมินตนเองก็มีความเป็นไปได้มาก และก็ยอมรับการวัดและประเมินจากภายนอกมากขึ้น ถ้าตัวเองไม่ยอมที่จะประเมินตนเองแล้วก็จะดำเนินการวัดและประเมินจากข้างนอกด้วย คนที่มีความต้องการพัฒนาตนเอง จะมีความต้องการให้คนอื่นช่วยวัดและประเมินด้วย เพื่อที่จะได้รู้ว่าก้าวหน้าแค่ไหน มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง

การพัฒนาคนให้สามารถประเมินตนเองได้ มีองค์ประกอบหรือปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) ต้องสร้าง ต้องทำให้ผู้ประเมินมีจิตสำนึกในการศึกษา มีความพอใจหรือความต้องการที่จะฝึกฝนพัฒนาตนเอง 2) มีความต้องการจุดมุ่งหมายที่เป็นวัตถุประสงค์ที่เป็นจริง ความถูกต้องและความดีงาม ต้องการความเจริญก้าวหน้า ก็คือการพัฒนาตนเองนั่นเองและ 3) การมองประสบการณ์ทุกอย่างเป็นการเรียนรู้ คนที่มองประสบการณ์ต่าง ๆ เป็นการเรียนรู้นี้เป็นลักษณะที่มีผลดี ไม่ถือว่าการประเมินเป็นเรื่องของการจับผิด แต่กลับเห็นว่าการประเมินทำให้ตนเองได้รับความรู้ ทราบจุดเด่นและจุดบกพร่องของตนเอง เพื่อที่จะได้นำมาปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป การประเมินตนเองเป็นการประเมินที่มุ่งเน้นการประเมินภายใน เป็นลักษณะของการตรวจสอบ โดยเชื่อว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่ฝึกได้มีศักยภาพที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ เมื่อบรรลุวัตถุประสงค์แล้ว ก็จะทำให้มีจิตสำนึกในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

เย็นใจ เลหาพนิช (อ้างถึงใน สมคิด พรมจรรย์ 2545 : 100) ให้ความคิดเห็นว่าการประเมินตนเองเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก แต่ความจริงมนุษย์ก็ประเมินตัวเราเองอยู่ ถ้าเราอยากจะทำพัฒนาปัจเจกบุคคล ถ้าไม่มีการประเมินตนเองเลยเราจะพัฒนาตนเองลำบาก เพราะนึกว่าตนเองทำดีอยู่แล้ว การที่จะประเมินตนเองได้สักชิ้นนั้น คนที่จะประเมินตนเองได้ต้องทำใจให้เป็นกลางให้ได้ ต้องมีการฝึกจิตของตนเอง การประเมินตนเองสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานประเมินต่าง ๆ ได้เช่น นำไปประเมินโครงการ องค์การ สถาบัน เป็นต้น การนำไปประเมินโครงการจะต้องมีตัวชี้หรือเกณฑ์มาตรฐานอย่างชัดเจน

สมุน อมรวินวัฒน์ (อ้างถึงใน สมคิด พรมจรรย์ 2545 : 101) ได้เสนอความคิดเห็นในเรื่องของการประเมินตนเองโดยอิงตามหลักของศาสนาพุทธ ซึ่งสอนให้คนใช้ปัญญา คิดไตร่ตรอง การประเมินเกี่ยวกับหลักธรรมอิทธิบาท 4 โดยเฉพาะในเรื่องของวิมังสาคือ ความไตร่ตรอง การวิเคราะห์ทบทวนผลของการปฏิบัติงานที่ผ่านมาซึ่งเป็นหลักธรรมที่สอดคล้องกับความเห็นของพระพุทธเจ้า (ประยุทธ์ ปยุตโต) การประเมินตนเองนั้นผู้ประเมินสามารถรู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง รวมทั้งสามารถแก้ไขปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น โดยใช้ปัญญาและเหตุผล ข้อควร

ระวังของการประเมินตนเองเป็นเรื่องของอคติ ดังนั้นความจำเป็นที่ผู้ประเมินจะต้องลดความลำเอียงหรืออคติ และสร้างความเป็นกลางเพื่อที่จะลบการป้องกันตัวเอง กลัวเสียหน้า เสียศักดิ์ศรี การประเมินตนเองต้องให้ข้อมูลทั้งภายในและข้อมูลภายนอก สำหรับเกณฑ์การประเมินตนเองควรผสมผสานระหว่างเกณฑ์การประเมินเชิงปรนัย กับเกณฑ์การประเมินเชิงบรรยายในเรื่องของการประเมินตนเองกับงานการศึกษาและมีความเหมาะสมที่จะศึกษาเจาะลึก เพราะว่าการจัดกิจกรรมการศึกษามีลักษณะหลากหลาย มีความยืดหยุ่นและมีลักษณะที่แปรเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการจัดกิจกรรมการศึกษาคควรมุ่งเน้นการประเมินตนเอง เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายและกิจกรรมการศึกษามีลักษณะหลากหลาย การที่จะสร้างแบบประเมินเพื่อออกข้อสอบจากส่วนกลางแล้วนำไปเก็บทั่วประเทศ คงทำได้ไม่ทันเหตุการณ์ รูปแบบของการจัดกิจกรรมการศึกษาในระดับที่อยู่ห่างไกลจากส่วนกลางมากเท่าไร มีความจำเป็นที่ต้องใช้การประเมินตนเอง (Self evaluation) มากขึ้นเท่านั้น เพราะการจัดการศึกษามีความยืดหยุ่น ไม่เป็นระบบที่ตายตัวมีลักษณะหลากหลาย และกระจายอำนาจให้กับสถานศึกษา

ระวี ภาวิไล (อ้างถึงใน สมคิด พรมจัญ 2545 : 101) ได้ให้แนวคิดว่าการประเมินตนเองเป็นเรื่องของการตรวจสอบตนเองว่าขนาดไหน อยู่ในระดับใด จะต้องมีสติและปัญญา การประเมินตนเองเป็นการพัฒนาตนเองสิ่งไหนที่รู้ว่ามีคุณภาพที่ดีก็ส่งเสริมให้มีมากขึ้น สิ่งไหนไม่ดีก็ให้ลดลง ทำให้รู้จักตนเอง สำรวจตนเอง ดังนั้นการประเมินตนเองควรจะเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต การประเมินตนเองควรเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาด้วยซ้ำไป สำหรับข้อมูลที่ได้ ต้องมีความเป็นปรนัย กล่าวคือ ต้องเก็บข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ ให้ครอบคลุมแล้วนำมาพิจารณาตรวจสอบ จะต้องหาตัวชี้วัดว่าเจริญขึ้นหรือเลวลง ต้องหาดัชนีชี้วัดที่ถูกต้อง ดัชนีตัวนี้ถ้ามีเพิ่มขึ้นหมายความว่าอย่างไร การประเมินตนเองมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาจิตใจผู้ประเมินก่อนตามหลักพุทธศาสนา การพิจารณาตนเองเป็นการเฝ้าดูพฤติกรรมของตัวเอง

สมคิด พรมจัญ (2545 : 101) การประเมินตนเองเป็นกระบวนการวิเคราะห์ตนเอง โดยใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบตรรกาเหตุผล เพื่อค้นหาและตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง/สถาบันของตนเอง เป็นการแสดงความรับผิดชอบขององค์กรหรือบุคคลที่ปฏิบัติงานเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ ผลของการประเมินทำให้ผู้ปฏิบัติงานและองค์กรสามารถทราบถึงผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค จุดเด่น จุดด้อย และแนวทางในการปรับปรุงพัฒนางานได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้งานและหน่วยงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3.2 ความสำคัญของการประเมินตนเอง

สมคิด พรหมจ้อย (2545 : 101-102) กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินตนเอง ว่าการประเมินตนเองเป็นกิจกรรมที่สำคัญของการบริหารงานที่เป็นระบบ การประเมินตนเอง มีความสำคัญหลายประการ ดังนี้

1. ทำให้ทราบจุดอ่อนและจุดแข็งของตนเอง
2. ช่วยให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานของตนเอง
3. ช่วยให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดแผนงานและโครงการ การตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินงาน ตลอดจนความเป็นไปได้ในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ
4. เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากชุมชน
5. ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินงานที่นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินงานของบุคคลองค์กรให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ
6. ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของการดำเนินงานของบุคคลและองค์กร
7. เป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงาน เพราะการประเมินตนเองจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย และนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางานหน่วยงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3.3 การประเมินครู(Teacher Assessment / Evaluation)

ในการประเมินการปฏิบัติงานของครู เป้าหมายที่เป็นหัวใจสำคัญก็คือ การปฏิบัติงานในด้านการจัดการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายในการประเมินประการแรกก็คือ เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งผู้บริหารควรมุ่งพัฒนาและส่งเสริมให้ครูสามารถประเมิน การสอนของตนเองได้อย่างเป็นระบบ มีความพร้อมที่จะปรับปรุง แปรเปลี่ยนกิจกรรมการสอนให้ดีขึ้น ส่วนการประเมินการสอนเพื่อนำผลไปใช้เพื่อพิจารณาความดีความชอบนั้น ควรมีการประเมินที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายโดยมีผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักเรียน เพื่อนครู ผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจน ตัวครูเองมีบทบาทร่วมกันในการประเมินการสอนของครู (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ อ้างถึงใน รัชนีวรรณ สงชู 2544 : 69)

แอร่าเซียนและคณะ (Airasian and Group ,1995 อ้างถึงใน รัชนีวรรณ สงฆ 2544: 70) ได้กล่าวถึงความสำคัญและวัตถุประสงค์ของการประเมินครูดังนี้

1. เพื่อการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน เพื่อส่งเสริมระบบ ต่ำ – สูง ในการปฏิรูปทางการศึกษา
2. เพื่อกระตุ้นและจัดเตรียมยุทธวิธีเพื่อสะท้อนในการสอนสำหรับครู เพื่อสร้างข้อมูลและความเข้าใจในการปฏิบัติของครู

3. เพื่อสะท้อนความเข้าใจใหม่จากการเรียนรู้แต่ละคนได้เพียงใด

สำหรับวัตถุประสงค์ขั้นพื้นฐานของการประเมินครู (Basic Purposes of Teacher Assessment) แอร่าเซียนและคณะ ได้เสนอไว้ ดังนี้

1. การเตรียมครูก่อนประจำการ
2. การออกใบอนุญาตและรับรอง
3. การปรับปรุงการปฏิบัติของครู
4. ความก้าวหน้าในวิชาชีพ

สุวิมล ว่องวานิช (อ้างถึงใน รัชนีวรรณ สงฆ 2544 : 75) กล่าวว่าในการประเมินมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญโดยทั่วไปมี 2 ประการ คือ การประเมินเพื่อการตัดสินใจคุณค่าและการประเมินเพื่อปรับปรุงหรือหาข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ โดยวิธีการประเมินที่มีการประเมินอาจแตกต่างกัน แต่บทบาทที่สำคัญในการประเมินมีการจำแนกได้ชัดเจนคือ การประเมินความก้าวหน้า

(Formative Evaluation) และการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) ตามแนวคิดของ สคริฟเวน (Scriven อ้างถึงใน รัชนีวรรณ สงฆ 2544 : 75) และแนวคิดนี้ก็สอดคล้องกับแนวคิดของการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) นอกจากนั้นในการประเมินตามแนวคิดของมาแชล (Marshall ,1997 อ้างถึงใน

รัชนีวรรณ สงฆ 2544 : 75) กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการพัฒนาการ โดยมีจุดมุ่งหมายหลัก 2 ประการคือ การตรวจสอบการปฏิบัติที่มีคุณภาพต่ำ และการปรับปรุงการปฏิบัติ จากแนวคิดดังกล่าว พบว่า สิ่งที่นักประเมินมีความเห็นสอดคล้องกันคือ การประเมินจะไม่มีประโยชน์เลย หากไม่ได้มีการนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาสิ่งที่ถูกประเมินให้ดีขึ้น

เมโย (Mayo,1997 อ้างถึงใน รัชนีวรรณ สงฆ 2544 : 75) ได้แนะนำแนวทางวิธีการประเมินครูที่เป็นความต้องการจำเป็นที่มีประสิทธิผลมากในการพัฒนาครู โดยกล่าวถึงระบบการประเมินควรจะให้กับครูในเรื่องต่อไปนี้ คือ

1. ผลป้อนกลับที่มีประโยชน์ในความต้องการจำเป็นของนักเรียน
2. โอกาสที่จะเรียนรู้เทคนิคใหม่ ๆ
3. คำแนะนำจากผู้บริหารและครูคนอื่น ๆ เกี่ยวกับวิธีที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ในห้องเรียนสำหรับ

มาตรฐานที่ผู้บริหารใช้ในการประเมินครูนั้น เมโย (Mayo, 1997) แนะนำว่าจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. มีความสัมพันธ์กับทักษะการสอนที่สำคัญ
2. มีความเป็นปรนัยเท่าที่จะเป็นไปได้
3. มีการสื่อสารที่ชัดเจนกับครูก่อนการประเมิน
4. มีการทบทวนหลังการประเมิน
5. มีการเชื่อมต่อการพัฒนาที่เป็นมืออาชีพ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการประเมินการปฏิบัติงานของครูก็เพื่อ การพัฒนา ปรับปรุงการเรียน การสอนโดยผู้ที่ทำหน้าที่ในการประเมินครูได้แก่ นักเรียน เพื่อนครู ผู้บังคับบัญชาและตัวครู เป็นผู้ประเมินตนเอง แต่ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูได้ดีที่สุดก็คือ ตัวครูเอง เพราะครูย่อมทราบว่าตนเองเตรียมวางแผนการสอน เตรียมการสอน มีความรู้ในเนื้อหาเพียงไร (เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538; วิเศษ ขาวระนอง, 2531 อ้างถึงใน รัชนีวรรณ สงชู 2544 : 71) และจากผลการวิจัยของ เซนทรา (Centra, 1988; อ้างถึงใน รัชนีวรรณ สงชู 2544 : 72) พบว่าการประเมิน โดยเพื่อนครูมีความเที่ยงต่ำกว่าการประเมินโดยนักเรียน และการประเมินตนเองมีความเที่ยงสูงกว่าการประเมินโดยนักเรียน

นอกจากนี้ งานวิจัยของ มาร์ช (Marsh ,1979, อ้างถึงใน รัชนีวรรณ สงชู 2544 :71-72) พบว่ามีความตรงในการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ โดยวิธีการประเมินด้วยตนเองของอาจารย์กับการประเมินโดยนักศึกษา รัชนีวรรณ สงชู (2544 : 72) พบว่าผลการประเมินตนเองของครูจะมีความสอดคล้องกับผลการประเมินของผู้บริหารและเพื่อนครูในระดับที่ค่อนข้างสูงและมีความเที่ยงสูงกว่าการประเมินประสิทธิภาพการสอนของผู้เรียน(อ้างถึงใน รัชนีวรรณ สงชู 2544:72) และจากงานวิจัยทั้งต่างประเทศและในประเทศพบว่าในการประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน/การสอนของครูนั้นนิยมใช้แหล่งการประเมินโดยครูประเมินตนเองและการประเมินด้วยนักเรียนในควมถี่ที่เท่า ๆ กัน

3.4 การประเมินตนเองของครู (Teacher Self-Evaluation)

วินิจ เทือกทอง (2545 : 68 – 70) กล่าวถึงการประเมินตนเองของครูดังนี้

การประเมินคุณภาพของครู มีจุดมุ่งหมายอยู่ 2 ประการ คือ ต้องการจะวัดศักยภาพของครูและตรวจสอบการพัฒนาและความเจริญเติบโตของวิชาชีพ ในภาพรวม ระบบการประเมินผลครู จะให้ข้อเสนอแนะย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน ให้โอกาสการเรียนรู้เทคนิคการสอนแบบใหม่ โดยรับคำแนะนำจากผู้บริหารและเพื่อนครูว่าจะเปลี่ยนแปลงกระบวนการต่าง ๆ ในห้องเรียนอย่างไร การที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ นักประเมินจะต้องออกแบบกระบวนการและมาตรฐานการวัดเฉพาะขึ้น ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวอาจจะครอบคลุม

1. ทักษะที่จำเป็นของครู
2. วัตถุประสงค์ที่เป็นไปได้
3. ความแจ่มชัดของการสื่อสาร กับครูทั้งก่อนและหลังการประเมิน
4. จุดเชื่อมกับการพัฒนาวิชาชีพครู

นักประเมินควรพิจารณาทักษะของครูที่หลากหลาย ถ้านักประเมินใช้แหล่งสารสนเทศเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเกี่ยวกับครูอย่างหลากหลาย ก็จะได้รับผลการประเมินที่ถูกต้องตามสภาพจริงที่เป็นอยู่ มีกระบวนการบางกระบวนการที่นักประเมินอาจจะใช้ในการประเมินดังนี้

1. สังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน
2. ตรวจสอบจากแผนการสอน และรายงานในชั้นเรียนที่ผู้สอนบันทึกไว้ แผนการสอนจะบ่งบอกว่าครูคิดอย่างไร ครูมีจุดมุ่งหมายการสอนอะไร
3. ขยายจำนวนผู้ประเมินออกมาเป็นหลายคน โดยทุกกลุ่มจะต้องมีผู้นำในการประเมินซึ่งเป็นหัวหน้าในการดูแล การประเมินตนเอง จะช่วยให้ครูเห็นสภาพการปฏิบัติงานของตนเองว่าตนเองมองตัวเองอย่างไร แต่ก็มีโรงเรียนจำนวนน้อยที่จะต้องรายงานการประเมินตนเองของครู ถึงอย่างไรก็ตามการประเมินโดยเพื่อนร่วมงานและนักเรียน ก็จะมีคุณค่าต่อครูและฝ่ายบริหารโรงเรียนที่จะเอามาใช้ประโยชน์ได้

ครูต้องการที่จะปรับปรุงการสอนของตนเองเพื่อให้รู้ว่าครูคนอื่นและนักเรียนมองเห็นตนเองเป็นแบบใด สิ่งเหล่านี้ประชาชนจะมีส่วนร่วมกับครูได้ทุกวันโดยการพูดคุยสนทนากับครู แต่สภาพจริงการรับรู้ของคนเหล่านี้ก็ได้ถูกละทิ้งจากการประเมินเป็นประจำ การรายงานผลของการประเมิน ควรจะให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังครูเพื่อตรวจสอบจุดแข็ง จุดอ่อนของตนเอง

การประเมินครูควรให้ประสบการณ์ที่เป็นบวกทั้งตัวครูและผู้ประเมิน ความท้าทายส่วนนี้จะทำให้กระบวนการประเมินมีคุณค่า มีความหมายไม่สูญเปล่าอย่างที่เป็นอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ทำอย่างไรจึงจะช่วยให้การประกันคุณภาพทางการศึกษาของไทยที่จะต้องให้ทุกหน่วยการศึกษา ต้องได้รับการประเมิน การประเมินเพื่อปรับปรุงตนเอง สร้างจุดแข็งให้กับตนเอง

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศพบว่าในการประเมินการสอนของครุณียมาใช้แหล่งประเมินโดยครูประเมินตนเอง และประเมินโดยนักเรียนใช้ความถี่เท่า ๆ กัน กับการประเมินตนเองของครู ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัย จึงประเมินครู โดยใช้แหล่งประเมิน คือ ครูเป็นผู้ประเมินตนเอง หัวหน้ากลุ่มสาระวิชาประเมินครู และนักเรียนประเมินครู

ตอนที่ 4. การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินทางการศึกษา

ปัจจุบันได้มีการพัฒนาเครื่องมือเก็บข้อมูลหลายประเภท ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับ ลักษณะและธรรมชาติของข้อมูลที่ต้องการได้มา ตลอดจนให้เหมาะสมกับผู้ที่จะนำเครื่องมือไปใช้ และผู้ให้ข้อมูล (กรณีเก็บข้อมูลจากตัวบุคคล) นอกจากนั้น หากการเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง ผู้เก็บ ข้อมูลต้องเลือกเครื่องมือที่เหมาะสม ก็จะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการวัดน้อยหรือไม่มี ดังนั้น การที่จะเลือกใช้เครื่องมือชนิดใดนั้น ต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์และข้อมูลที่ต้องการที่จะนำ เครื่องมือ นั้นไปเก็บ เพราะไม่มีเครื่องมือชนิดใดที่ดีที่สุดและสามารถใช้เก็บข้อมูลได้ทุกอย่าง ในที่นี้ ขอกล่าวถึงเครื่องมือสำหรับการประเมินทางการศึกษาพอสังเขปดังนี้ (วรรณดี แสงประทีปทอง 2544 : 197 – 199)

1. แบบทดสอบ (Test) เป็นเครื่องวัดพฤติกรรมในด้านพฤติกรรมพุทธิพิสัยเป็นส่วน ใหญ่ ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการ ประเมินค่า เช่น แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลที่เป็นความเห็น ความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แบบสอบถามที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปมี 2 ลักษณะคือ 1) แบบสอบถามแบบ ปลายเปิด 2) แบบสอบถามแบบปลายปิด

3. แบบสัมภาษณ์ (Interview form) หรือแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์นั้น สามารถ นำมาใช้ในการเก็บข้อมูลได้หลายลักษณะ เช่น วัดความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก ความเห็น รวมทั้ง ข้อเท็จจริงเรื่องต่าง ๆ

4. แบบสังเกต (Observation form) หรือแบบบันทึกผลการสังเกต เป็นเครื่องมือที่ ใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงออกมาตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ความขยัน ความอดทน

จากแบบประเมินที่กล่าวมาในที่นี้ขอกล่าวรายละเอียดเกี่ยวกับแบบสอบถามซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบประเมินในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม เครื่องมือประเภทนี้ประกอบด้วยแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบสำรวจรายการ (Inventory) และแบบสอบถาม (Questionnaire) แต่ละประเภทต่างก็มีผู้นิยมใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ดังจะได้กล่าวในแต่ละแบบต่อไปนี้

1. แบบสำรวจรายการ เป็นเครื่องมือวัดประเภทนี้เป็นการถามเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้ตอบกาเครื่องมาก เพื่อแสดงว่ามี - ไม่มี เห็นด้วย - ไม่เห็นด้วย หรือ ชอบ - หรือไม่ชอบ
2. แบบสำรวจ เครื่องมือแบบสำรวจประเภทนี้อยู่ในลักษณะให้ผู้ตอบกาเครื่องหมายเช่นเดียวกับ แบบตรวจสอบรายการ แต่แตกต่างกันตรงที่แบบสำรวจนี้มักถามเพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ
3. แบบสอบถาม เครื่องมือประเภทนี้คือคำถามต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้ตอบกรอกเติมหรือเขียนตอบ อาจเป็นแบบให้กรอกคำตอบเดียวหรือตอบยาว ๆ ก็ได้ จะเห็นว่าทั้งแบบสำรวจรายการและแบบสำรวจ จะถือว่าเป็นแบบสอบถามก็ได้

รูปแบบของแบบสอบถาม แบบสอบถามที่นิยมใช้กันจะมีอยู่ 3 แบบคือ

1. แบบสอบถามประเภทปลายปิด คำถามและคำตอบให้ผู้ตอบให้เลือกตอบ ลักษณะคล้ายกับแบบทดสอบเลือกตอบ และตัวเลือกที่จะให้ผู้เลือกตอบนั้นอาจจะมี 2 ข้อ 3 ข้อ หรือมากกว่านี้ก็ได้
2. แบบสอบถามประเภทปลายเปิด แบบสอบถามประเภทนี้ไม่กำหนดคำตอบ แต่จะเปิดให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นในการตอบอย่างอิสระ

แบบสอบถามที่นิยมใช้อยู่ในปัจจุบัน นอกจากจะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด และปลายปิดแล้ว ในรูปของแบบสอบถามปลายปิดนั้น บางครั้งแทนที่จะกำหนดข้อความในข้อคำถามแต่ละข้อให้ผู้ตอบเลือกก็กำหนดในรูปของการประมาณค่าแทน คือเป็น มาก ปานกลาง น้อย คือออกมาในลักษณะของแบบสอบถามที่เป็นมาตรจัดอันดับ การจัดอันดับคุณภาพเป็นเครื่องมือที่ใช้ประมาณค่าสถานการณ์ หรือคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ไม่สามารถวัดออกมาเป็นตัวเลขโดยตรงได้ เช่น การวัดพฤติกรรม หรือการทดสอบทางภาคปฏิบัติ เป็นต้น ลักษณะเหล่านี้เมื่อจะวัดต้องแปลงแต่ละลักษณะออกมาเป็นระดับต่าง ๆ กัน อาจจะออกมาเป็นคุณลักษณะของสิ่งนั้น เช่น ดีมาก ดี ปานกลาง ไม่ดี ไม่ดีเลย หรืออาจออกมาเป็นระดับตัวเลข โดยเรียงค่าดีมากไปจนถึงไม่ดีเลย ดังนี้คือ 5, 4, 3, 2, 1 (ล้วน สายยศ, อังคณา สายยศ 2538: 160 - 167)

จากแบบสอบถามดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ของการพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้เลือกเครื่องมือแบบสำรวจรายการและแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินทางการศึกษา (รังสรรค์ มณีเล็ก 2545 : 32-33) มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่ต้องการวัด ผู้สร้างเครื่องมือต้องระบุวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือว่าต้องการข้อมูลอะไรบ้าง มีขอบเขตกว้างเพียงไร อยู่ในมาตราการวัดระดับใด สิ่งที่ต้องการจะไปเก็บข้อมูลหรือสิ่งที่ต้องการวัดว่า คืออะไร เป็นข้อมูลทางกายภาพหรือข้อมูลที่เป็นพฤติกรรมของมนุษย์ หากเป็นพฤติกรรมกรรมภายนอกหรือภายใน เป็นพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยหรือพฤติกรรมด้านจิตพิสัย หรือพฤติกรรมด้านการปฏิบัติ ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ นับว่าเป็นประโยชน์อย่างมากในการวางแผนสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล

2. นิยามสิ่งที่ต้องการวัด เมื่อกำหนดสิ่งที่ต้องการวัดได้แล้วว่าคืออะไรจะต้องให้ความหมายหรือนิยามสิ่งนั้นให้ชัดเจนว่าคืออะไร มีขอบเขตกว้างแคบมากน้อยเพียงไร หากนิยามหรือให้รายละเอียดสิ่งที่จะวัดได้มากและชัดเจนเพียงไรแล้ว ก็จะช่วยให้สร้างเครื่องมือได้ตรงและครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัดได้มากขึ้นเพียงนั้น เคยมีผู้กล่าวว่า “ในโลกนี้ ไม่มีสิ่งใดก็ตาม หากนิยามได้ก็สามารถวัดได้”

3. เลือกชนิดของเครื่องมือ เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลนั้นมีหลายชนิดด้วยกัน แต่ละชนิดก็มีลักษณะและจุดเด่นแตกต่างกันออกไป ดังนั้น จึงต้องมีการเลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด เพราะหากเลือกใช้เครื่องมือที่ไม่เหมาะสมแล้วก็อาจทำให้ได้ข้อมูล ที่ไม่ครบถ้วนหรือไม่ตรงกับความต้องการได้

4. สร้างเครื่องมือ เมื่อเลือกเครื่องมือได้แล้วก็สร้างเครื่องมือดังกล่าว ตามวิธีการและขั้นตอนของเครื่องมือชนิดนั้น ๆ เพราะเครื่องมือแต่ละชนิดมีรูปแบบและวิธีการสร้างที่แตกต่างกันไป

5. ทดลองใช้เครื่องมือ เมื่อได้ร่างเครื่องมือเก็บข้อมูลแล้ว ผู้สร้าง และผู้ใช้เครื่องมือคงยังไม่ค่อยมั่นใจเท่าไรนักที่จะนำเครื่องมือไปใช้ในทันที เพราะยังไม่ทราบว่าจะมีคุณภาพดีเพียงใด ดังนั้น ผู้สร้างเครื่องมือต้องนำร่างเครื่องมือดังกล่าว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะ ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะไปเก็บข้อมูลจริง ทั้งนี้ ก็เพื่อจะได้เทียบเคียงได้ว่าเมื่อ นำเครื่องมือ ไปใช้เก็บข้อมูลในสภาพจริงแล้วจะเกิดปัญหาใดบ้าง นอกจากนี้การทดลองใช้ เครื่องมือเป็นการหา

หลักฐานมายืนยันว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นนั้นมีความพอดีจริง เหมาะที่จะนำไปใช้จริงต่อไป ซึ่งในการทดลองใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลนั้น ก็ควรทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเก็บข้อมูลจริง

6. วิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ เป็นการจัดการกระทำกับข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น โดยใช้สถิติแตกต่างกันไปตามธรรมชาติของข้อมูล เครื่องมือต่างชนิดกันก็จะใช้ค่าสถิติแตกต่างกันไป เช่น ถ้าเป็นแบบทดสอบ ก็จะมีค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก ค่าดัชนีความตรงและค่าความเที่ยง แต่ถ้าเป็นแบบสอบถาม ก็มักไม่นิยม วิเคราะห์ค่าความยาก อาจพิจารณาค่าอำนาจจำแนก ค่าดัชนีความตรงและค่าความเที่ยงเท่านั้น

7. ปรับปรุงเครื่องมือ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือเก็บข้อมูลนั้นจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการที่จะนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจที่จะเลือกใช้เครื่องมือหรือปรับปรุงเครื่องมือดังกล่าวเป็นบางส่วนที่ยังบกพร่อง หรือมีคุณภาพไม่ดี

8. จัดทำคู่มือการใช้เครื่องมือ เพื่อให้การใช้เครื่องเป็นไปอย่างถูกต้องดังนั้นจึงควรมีคู่มือที่ระบอบอย่างชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตของการวัด ลักษณะของเครื่องมือวิธีการใช้เครื่องมือและวิธีการให้คะแนนวิธีการแปลผลของคะแนน อย่างไรก็ตาม ในการจัดทำคู่มือดังกล่าว จะมีความละเอียดมากน้อยเพียงไรนั้น ก็ขึ้นอยู่กับความเป็นมาตรฐานของเครื่องมือ หากเครื่องมือเป็นเครื่องมือมาตรฐาน คู่มือก็ต้องมีความละเอียด มีรูปแบบเฉพาะ แต่ถ้าเป็นเครื่องมือที่นักประเมินสร้างขึ้นเพื่อใช้เอง อาจจะระบุสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวไว้ในคำชี้แจงก็เพียงพอแล้ว

คุณภาพของเครื่องมือวัด

เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพมีลักษณะสำคัญหลายประการ อย่างไรก็ตามในการพิจารณาว่าเครื่องมือวัดใดมีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำมาใช้งานได้หรือไม่ สามารถพิจารณาจาก ตัวบ่งชี้คุณภาพรายข้อที่สำคัญ คือ ค่าความยากรายข้อ และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ สำหรับตัวบ่งชี้คุณภาพของเครื่องมือทั้งฉบับ ประกอบด้วย ค่าความตรง และค่าความเที่ยง ความตรงแบ่งย่อยเป็นความตรงเชิงเนื้อหา ความตรงเชิงโครงสร้าง และความตรงเชิงเกณฑ์สัมพัทธ์ ส่วนความเที่ยงก็มีหลายประเภทเช่น ความเที่ยงเชิงคงที่ ความเที่ยงเชิงความสอดคล้องภายใน ในที่นี้ขอกล่าวเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ดังนี้

1. ความตรงเชิงเนื้อหา หมายถึง ความสอดคล้องของเนื้อหาสาระของเครื่องมือกับเนื้อหาสาระที่ต้องการจะวัด กล่าวคือ เครื่องมือถามได้ตรงและครอบคลุมเนื้อหาสาระที่ต้องการหรือไม่ การวิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหา ทำได้โดยผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาเรื่องที่ต้องการจะวัดเป็นผู้พิจารณา วิธีการวิเคราะห์อาจจะทำเป็นแบบสำรวจให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ข้อความแต่ละข้อความในเครื่องมือวัดว่าสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการหรือตัวบ่งชี้หรือไม่ แล้วนำผลการพิจารณามาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Item Objective Congruency : IOC) แต่ละข้อ ถ้าดัชนีความสอดคล้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ ถ้าข้อคำถามข้อใดมีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า .5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงวัตถุประสงค์
2. ความเที่ยง หมายถึง ความคงที่ของการวัด ในการหาคุณภาพของแบบประเมินแบบมาตรฐานค่าใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบประเมิน

พัชรี ชันอาสาชะวะ (2544 : 65 ; 104 - 105) ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยศึกษาจากกลุ่มครูจำนวน 824 คน จาก 3 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยมีตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ (1) ด้านบทบาทครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย 1 ตัวบ่งชี้ (2) ด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ และ (3) ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้
2. แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วยส่วนที่ใช้วัดความต้องการจำเป็น 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ เจตคติ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และผลที่เกิดกับผู้เรียน โดยมีค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในของแต่ละด้านเท่ากับ .62, .88, .92 และ .93 ตามลำดับ

สุภาวดี ชุนวิเศษ (2545: 71; 104) พัฒนาแบบประเมิน 360° สำหรับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของแบบประเมิน 360° สำหรับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า

1. การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับนิยามเชิงปฏิบัติการจากการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 ท่าน พบว่า ข้อคำถามในแบบประเมินทั้ง 4 ฉบับ มีความตรงเชิงโครงสร้าง และพิจารณาจากค่าน้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินแต่ละแหล่ง แสดงเป็นค่าร้อยละซึ่งเรียงจากมากไปน้อยดังนี้ นักเรียน ครูผู้สอน เพื่อนครู และผู้บริหารโรงเรียน เป็นร้อยละ 33,24,23 และ 20 ตามลำดับ

2. แบบประเมินที่ประเมินโดยผู้บริหารโรงเรียนมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98
3. แบบประเมินที่ครูผู้สอนประเมินตนเอง มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97
4. แบบประเมินที่ประเมินโดยเพื่อนครู มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97
5. แบบประเมินที่ประเมินโดยนักเรียนมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92

จินตนา กันธวัง (2543: 127) สร้างเครื่องมือประกอบการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านปัจจัยทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครื่องมือและคู่มือการใช้เครื่องมือประกอบการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านปัจจัยทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ตามเกณฑ์มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา จากแบบประเมิน ผู้บริหารโรงเรียน แบบประเมินครู และแบบตรวจสอบรายการที่สร้างขึ้นตรวจสอบคุณภาพแล้วพบว่า

1. แบบประเมินผู้บริหารโรงเรียน มีความตรงเชิงเนื้อหาโดยการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าความเที่ยง หาโดยวิธีการสอบซ้ำ (Test – Retest) มีค่าความเที่ยง ในมาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้มาตรฐานที่ 1 ถึง 9 ระหว่าง .741 ถึง .985 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดระหว่าง .026 ถึง .310 มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .985 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดทั้งฉบับเท่ากับ .383

2. แบบประเมินครู มีความตรงเชิงเนื้อหาโดยการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าความเที่ยง หาโดยวิธีการสอบซ้ำ ในมาตรฐานที่ 2 ตัวบ่งชี้มาตรฐานที่ 2 ถึง 8 ระหว่าง .765 ถึง .989 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดระหว่าง .035 ถึง 1.177 มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .941 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดทั้งฉบับเท่ากับ .818

3. แบบตรวจสอบรายการ มีความตรงเชิงเนื้อหา โดยการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมีค่าความเที่ยง หาโดยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้น (Intraclass Correlation) มีค่าความ

เที่ยงในมาตรฐานที่ 2 ถึง 10 จำนวน 9 ฉบับของผู้สังเกต 1 คน ระหว่าง .981 ถึง 1.00 มีค่าความเที่ยงของผู้สังเกตหลายคนทั้งฉบับระหว่าง .997 ถึง 1.00

จิรดา เจริญชำ (2544: 145) พัฒนาแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา ในภาคใต้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและสร้างเกณฑ์ปกติของแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา ในภาคใต้ พัฒนาแบบประเมินด้านค่าอำนาจจำแนก ค่าความตรงเชิงพินิจ ค่าความตรงเชิงโครงสร้าง ค่าความเที่ยง สร้างเกณฑ์ปกติ และคู่มือการใช้แบบประเมิน ผลการศึกษาพบว่า แบบประเมินมีค่าความตรงเชิงพินิจโดยผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่าน ทดลองครั้งที่ 1 นำแบบประเมินไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง แบบประเมินทั้ง 8 ปัจจัย มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง .921 ถึง .962 ทดลองครั้งที่ 2 มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง .912 ถึง .959 ทดลองครั้งที่ 3 มีค่าความเที่ยงระหว่าง .918 ถึง .972

ปรียา ตันวิวัฒน์ (2544: 94) พัฒนาแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม หาคคุณภาพและสร้างเกณฑ์ปกติแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความซื่อสัตย์ ความขยันอดทน ความมีวินัย ความสนใจใฝ่รู้ และความรับผิดชอบ ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพของแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 5 ฉบับ มีค่าความเที่ยงของแบบประเมินคำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าตั้งแต่ 0.70 ถึง 0.83 ความตรงเชิงโครงสร้างของแบบประเมินหาโดยใช้เทคนิคกลุ่มที่รู้ขีดพบว่ามีค่าความตรงเชิงโครงสร้างอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกฉบับ

นworรัตน์ ลีละสุภพงษ์ (2546: 99) พัฒนาแบบประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานด้านความสามารถในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดสงขลา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานด้านความสามารถในการทำงาน พัฒนาคุณภาพของแบบประเมินในด้านความตรงเชิงเนื้อหา ความตรงตามสภาพ ความตรงเชิงโครงสร้าง ความเที่ยง ค่าอำนาจจำแนก สร้างเกณฑ์ปกติ และคู่มือการใช้แบบประเมิน ผลการศึกษาพบว่า แบบประเมินทั้ง 4 ฉบับ มีความตรงเชิงเนื้อหาจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน โดยดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง 0.6 ถึง 1.00

จันทนา พลรักดี (2546: 104 – 108) การพัฒนาแบบประเมินสมรรถภาพครูวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 2 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาคุณภาพแบบประเมินสมรรถภาพครูวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สร้างเกณฑ์ปกติและคู่มือการใช้ หาคคุณภาพของแบบประเมินพบว่า แบบประเมินความรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับครูวิทยาศาสตร์ระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99 แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.86 ถึง 1.00 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99 แบบประเมินเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.50 ถึง 1.00 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99 แบบประเมินความเป็นครูวิทยาศาสตร์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.71 ถึง 1.00 ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยมีการพัฒนาแบบประเมินในเรื่องต่าง ๆ โดยในการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมิน ใช้การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา หรือความตรงเชิงโครงสร้าง และตรวจสอบความเที่ยงของแบบประเมิน โดยการตรวจสอบความสอดคล้องภายในของแบบประเมินและวิธีการสอบซ้ำ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาแบบประเมินและหาคุณภาพของแบบประเมินดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยได้แก่ ครูผู้สอน หัวหน้ากลุ่มสาระวิชา และนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 9 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยครูผู้สอนที่ไม่ได้เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา 229 คน หัวหน้ากลุ่มสาระวิชา 72 คน และนักเรียน 6,184 คน ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ประชากรครูและนักเรียนมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ชื่อโรงเรียน	จำนวน		
	ครูผู้สอน	หัวหน้ากลุ่ม สาระวิชา	นักเรียน
โรงเรียนพุนพิทยาคม	107	8	2,522
โรงเรียนบ้านตาขุนวิทยา	32	8	887
โรงเรียนพนมศึกษา	22	8	714
โรงเรียนคีรีรัฐพิทยาคม	22	8	635
โรงเรียนท่าสะท้อนวิทยา	10	8	385
โรงเรียนมัธยมบ้านท่าเนียบ	11	8	368
โรงเรียนราชประชานุเคราะห์วิทยา	8	8	268

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ชื่อโรงเรียน	จำนวน		
	ครูผู้สอน	หัวหน้ากลุ่ม สาระวิชา	นักเรียน
โรงเรียนบางเดือนสถิตย์พิทยาคม	7	8	215
โรงเรียนนารอบวิทยา	10	8	190
รวม	229	72	6,184

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุวษราษฎร์ธานี สถิติบุคคลากร เขต 2 ปีการศึกษา 2546
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2546

1.2 กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน หัวหน้ากลุ่มสาระวิชาและนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 9 โรงเรียน ได้มาโดยวิธีการดังนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน จำนวน 40 คน ได้มาโดยสุ่มแบบเจาะจงจากครูผู้สอนในระดับช่วงชั้นที่ 3 แต่ละกลุ่มสาระวิชา โดยครูผู้สอนจะต้องไม่เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระวิชาในเวลาเดียวกัน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา จำนวน 40 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากหัวหน้ากลุ่มสาระวิชาที่สุ่มครูได้ตามข้อ 1.2.1

1.2.3 กลุ่มตัวอย่างนักเรียน จำนวน 270 ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนซึ่งครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ตามข้อ 1.2.1 ระดับชั้นละ 10 คน ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 กลุ่มตัวอย่างในการหาคุณภาพของแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โรงเรียน	จำนวนครู			จำนวนนักเรียน			
	ครูผู้สอน	หัวหน้ากลุ่มสาระวิชา	รวม	ม.1	ม.2	ม.3	รวม
โรงเรียนพุนพินพิทยาคม	8	8	16	10	10	10	30
โรงเรียนบ้านตาขุนวิทยา	5	5	10	10	10	10	30
โรงเรียนพนมศึกษา	5	5	10	10	10	10	30
โรงเรียนคีรีรัฐพิทยาคม	5	5	10	10	10	10	30
โรงเรียนท่าสะท้อนวิทยา	5	5	10	10	10	10	30
โรงเรียนมัธยมบ้านท่าเนียบ	3	3	6	10	10	10	30
โรงเรียนราชประชาภาวิทยาคม	3	3	6	10	10	10	30
โรงเรียนบางเดือนสถิตย์พิทยาคม	3	3	6	10	10	10	30
โรงเรียนน้ำรอบวิทยา	3	3	6	10	10	10	30
รวม	40	40	80	90	90	90	270

2. วิธีการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่พัฒนาในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบประเมินตนเองของครู จำนวน 50 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบประเมินครู โดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา จำนวน 30 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบประเมินครู โดยนักเรียน จำนวน 30 ข้อ

ในการพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบตัวบ่งชี้ในการสร้างเครื่องมือประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. กำหนดตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. นิยามตัวบ่งชี้
4. กำหนดโครงสร้างของแบบประเมิน
5. เขียนข้อคำถามตามโครงสร้างของแบบประเมิน
6. ตรวจสอบความตรงของแบบประเมิน
7. ตรวจสอบความเที่ยงของแบบประเมิน
8. จัดทำคู่มือแบบประเมิน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือที่พัฒนาขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

- 3.1 การขออนุญาตทำวิจัยจากหน่วยงาน ดำเนินการโดยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย ถึงผู้บริหารโรงเรียน
- 3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยนำแบบประเมินทั้ง 3 ฉบับที่พัฒนาขึ้น และแบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เสนอผู้เชี่ยวชาญที่คัดเลือกไว้ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการระหว่างวันที่ 27 ตุลาคม 2546 ถึง วันที่ 29 ธันวาคม 2546 โดยมีการดำเนินการดังนี้
 - 3.3.1 นำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย แจ้งให้ผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.3.2 ขอความร่วมมือจากผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการของโรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่เป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ช่วยดำเนินการแจกแบบประเมิน และเก็บรวบรวมแบบประเมินพร้อมนัดวัน เวลา ในการไปปรับแบบประเมิน

3.3.3 ผู้วิจัยเดินทางไปแจกแบบประเมินด้วยตนเองตามโรงเรียนต่าง ๆ ในระหว่างวันที่ 17 พฤศจิกายน 2546 ถึง 27 พฤศจิกายน 2546 โดยแจกแบบประเมินฉบับครูผู้สอนประเมินตนเองให้แก่แต่ละโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 40 ฉบับ แบบประเมินโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชาให้แก่แต่ละโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 40 ฉบับ แบบประเมินครูโดยนักเรียนให้แก่แต่ละโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 270 ฉบับ และได้ไปเก็บแบบประเมินคืนด้วยตนเอง ตรวจสอบแล้วได้ครบเต็มจำนวนที่แจกไป แบบประเมินที่ได้รับมา พบว่ามีโรงเรียนอยู่ 3 แห่งเก็บข้อมูลจากนักเรียนมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 จึงต้องไปเก็บข้อมูลโรงเรียนดังกล่าวใหม่

3.3.4 ผู้วิจัยขอความร่วมมือโรงเรียนที่ต้องเก็บข้อมูลเพิ่มเติม และไปเก็บข้อมูลอีกครั้ง ในระหว่างวันที่ 22 ธันวาคม 2546 ถึง 29 ธันวาคม 2546 ใช้เวลาเก็บข้อมูลอีกหนึ่งสัปดาห์ ตรวจสอบแล้วได้แบบประเมินครบตามจำนวนที่แจกไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบประเมิน โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (Item Objective Congruency : IOC) จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ หมายถึง คะแนนความคิดเห็นรวมของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การพิจารณาความตรงตามเนื้อหาใช้ค่าความสอดคล้องของความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .50 ถือว่าข้อความมีความตรง (วรรณดี แสงประทีปทอง 2544 : 230)

4.1 การหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบประเมิน ในส่วนที่ข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) หาค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค โดยใช้สูตร (วรรณดี

แสงประทีปทอง 2544 : 240)

$$\alpha = \left[\frac{K}{K-1} \right] \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_x^2} \right]$$

เมื่อ	α	หมายถึง	ค่าความเที่ยง
	K	หมายถึง	จำนวนข้อคำถาม
	$\sum s_i^2$	หมายถึง	ผลรวมความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
	s_x^2	หมายถึง	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

บทที่ 4

ผลการพัฒนาแบบประเมิน

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี การพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบตัวบ่งชี้ในการสร้างแบบประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทฤษฎีการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อกำหนดกรอบและคุณลักษณะของตัวบ่งชี้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. กำหนดตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญ และได้คัดเลือกตัวบ่งชี้ตามแนวของสุมน อมรวิวัฒน์ และคณะ

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2541 : 2) จำนวน 10 ตัวบ่งชี้ คือ

- 1) ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
- 2) ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้า จูงใจและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
- 3) ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง
- 4) ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
- 5) ครูส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
- 6) ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนตัวและปรับปรุงส่วนน้อยของนักเรียน
- 7) ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
- 8) ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
- 9) ครูฝึกฝนกิจกรรมมารยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
- 10) ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

3. นิยามตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการตัวบ่งชี้ที่ได้คัดเลือกมาแล้ว นำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในการนิยามตัวบ่งชี้ รายละเอียดการนิยามแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้	นิยามเชิงปฏิบัติการ
1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ	ครูเตรียมอุปกรณ์ สื่อการสอน กิจกรรมการสอน เพื่อใช้ในกระบวนการเรียนการสอน
2. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้	การจัดบรรยากาศ ในกระบวนการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
3. ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง	ครูแสดงความเมตตาต่อนักเรียน และเอาใจใส่ต่อนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษา
4. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้อภิปราย ระดมพลังสมอง จัดกิจกรรมได้ปฏิบัติจริง
5. ครูส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง	ครูให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ แก้ไขการปฏิบัติงาน และประเมินผลงานของตนเอง เพื่อปรับปรุงแก้ไข
6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและปรับปรุงส่วนด้อยของนักเรียน	ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตการทำกิจกรรมของนักเรียน เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงการเรียนของนักเรียน และพัฒนาการสอนของครู
7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้	การใช้สื่อการสอนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ของนักเรียน
8. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง	การใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์และนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของผู้เรียน

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	นิยามเชิงปฏิบัติการ
9. ครูฝึกฝนกิจกรรมการยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย	ครูฝึกฝนมารยาท และวินัยของนักเรียน ตามวิถีวัฒนธรรมไทย เพื่อให้ให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างเหมาะสม
10. ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	ครูสังเกตและการประเมินด้านต่าง ๆ ของนักเรียนเพื่อนำข้อมูลมาใช้ปรับปรุงและพัฒนา นักเรียนอย่างต่อเนื่อง

4. กำหนดโครงสร้างของแบบประเมิน แบบประเมินแต่ละฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน ประกอบด้วยข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบเติมคำ ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างของแบบประเมินทั้ง 3 ฉบับ โดยใช้นิยามเชิงปฏิบัติการ มาสร้างข้อคำถามจากตัวบ่งชี้ทั้ง 10 ตัว รายละเอียดการกำหนดโครงสร้างแต่ละฉบับ

แสดงในตารางที่ 4.2 - 4.4

4.1 แบบประเมินตนเองของครู

แบบประเมินตนเองของครูประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมด 50 ข้อ โดยแยกเป็นตัวบ่งชี้ละ 5 ข้อ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 โครงสร้างของแบบประเมินตนเองของครู

ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมบ่งชี้	ข้อคำถาม
1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ	1. ครูศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่จะสอน	1
	2. ครูจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2
	3. ครูเตรียมอุปกรณ์และจัดทำสื่อการสอนไว้ล่วงหน้า	3
	4. ครูจัดเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียน เช่น สื่อการเรียน ใบความรู้	4
	5. ครูจัดทำแบบประเมินการเรียนการสอนไว้ครอบคลุมและตรงกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด	5
2. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้าใจและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้	1. ครูจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้	6
	2. ครูสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน	7
	3. ครูแสดงการยอมรับคำตอบของนักเรียน	8
	4. ครูยกย่องและส่งเสริมให้กำลังใจแก่นักเรียน	9
	5. ครูจัดบรรยากาศให้นักเรียนเป็นอิสระ	10
3. ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล แสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง	1. ครูแสดงความเมตตาต่อเด็กนักเรียนอย่างทั่วถึง	11
	2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนปรึกษา	12
	3. ครูแสดงความเป็นมิตรต่อนักเรียน	13
	4. ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน	14
	5. ครูสนใจและวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	15
4. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออก และคิดอย่างสร้างสรรค์	1. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายกลุ่ม	16
	2. ครูจัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น	17
	3. ครูใช้เทคนิคการระดมพลังสมอง	18
	4. ครูและนักเรียนมีการพูดคุยซักถามอยู่ตลอดเวลา	19
	5. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง รู้จักคิดวิเคราะห์ วิจัย	20

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมบ่งชี้	ข้อคำถาม
5. ครูส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิดฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง	1. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ	21
	2. ครูใช้เทคนิคการตั้งคำถาม สนทนา อภิปราย	22
	3. ครูฝึกการประเมินผลการปฏิบัติงานและแก้ไขการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น	23
	4. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์คำตอบ	24
	5. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียน ฝึกคิด ฝึกทำ และสรุปผลการเรียนรู้	25
6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนตัว และปรับปรุงส่วนน้อยของนักเรียน	1. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน	26
	2. ครูฝึกการวางแผน ปฏิบัติตามแผน และประเมินผลงานร่วมกัน	27
	3. ครูฝึกการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มแบบประชาธิปไตย	28
	4. ครูสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับกลุ่ม	29
	5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนนำผลการประเมิน มาเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง	30
7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้	1. ครูใช้สื่อการสอนจากของจริง	31
	2. ครูใช้สื่อภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหว เช่น สไลด์ โทรทัศน์	32
	3. ครูใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุ สิ่งพิมพ์	33
	4. ครูใช้สื่อการสอนคอมพิวเตอร์อย่างต่อเนื่อง	34
	5. ครูใช้สื่อที่ประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น	35

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมบ่งชี้	ข้อคำถาม
8. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง	1. ครูจัดมุมแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน	36
	2. ครูใช้แหล่งเรียนรู้จากห้องสมุดของโรงเรียน	37
	3. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนใกล้สถานศึกษา	38
	4. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	39
	5. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในอินเทอร์เน็ต	40
9. ครูฝึกฝนมารยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย	1. ครูฝึกฝนการใช้วาจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	41
	2. ครูแนะนำการแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	42
	3. ครูฝึกฝนการเดินอย่างสุภาพตามมารยาทไทย	43
	4. ครูฝึกฝนมารยาทในการแสดงความเคารพแบบไทย	44
	5. ครูฝึกฝนมารยาทในการเข้าสังคมแบบไทย	45
10. ครูสังเกต และประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	1. ครูสังเกตการทำงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	46
	2. ครูประเมินการแสดงออกถึงผลของความรู้ ความคิดของนักเรียน	47
	3. ครูประเมินแฟ้มสะสมงานของนักเรียน	48
	4. ครูสังเกตรูปแบบและวิธีการ การแสดงออกของนักเรียน	49
	5. ครูนำผลการประเมินมาปรับปรุง และพัฒนาการเรียนของนักเรียน	50

4.2 แบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา

แบบประเมินครู โดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 30 ข้อ โดยแยกเป็นตัวบ่งชี้ละ 3 ข้อ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 โครงสร้างของแบบประเมินครู โดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา

ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมบ่งชี้	ข้อคำถาม
1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ	1. ครูจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1
	2. ครูเตรียมอุปกรณ์และจัดทำสื่อการสอนไว้ล่วงหน้า	2
	3. ครูจัดเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียน เช่น สื่อการเรียน ใบความรู้	3
2. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกฝัง จูงใจและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้	1. ครูสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน	4
	2. ครูจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนส่งเสริมการเรียนรู้	5
	3. ครูแสดงการยอมรับคำตอบของนักเรียน	6
3. ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง	1. ครูสนใจและวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล	7
	2. ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน	8
	3. ครูแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง	9
4. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์	1. ครูจัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น	10
	2. ครูใช้เทคนิคการระดมสมอง	11
	3. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง รู้จักคิดวิเคราะห์ วิจัย	12

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมบ่งชี้	ข้อคำถาม
5. ครูส่งเสริมให้นักเรียน ฝึกคิด ฝึกทำ และปรับ ปรุงตนเอง	1. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำและ ประเมิน	13
	2. ครูจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนอธิบายวิธีการ ขั้นตอน การดำเนินงาน	14
	3. ครูฝึกการประเมินผลการปฏิบัติ และแก้ไขการ ปฏิบัติงานให้ดีขึ้น	15
6. ครูส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และปรับปรุงส่วนด้อย ของนักเรียน	1. ครูสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับกลุ่ม	16
	2. ครูฝึกการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มแบบประชาธิปไตย	17
	3. ครูฝึกการวางแผน ปฏิบัติตามแผน และประเมิน ผลงานร่วมกัน	18
7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อ ฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบ ความรู้	1. ครูใช้สื่อการสอนจากของจริง	19
	2. ครูใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุ สิ่งพิมพ์	20
	3. ครูใช้สื่อที่ประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น	21
8. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลาย และ เชื่อมโยงกับ ประสบการณ์จริง	1. ครูจัดมุมแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน	22
	2. ครูใช้แหล่งเรียนรู้จากห้องสมุดของโรงเรียน	23
	3. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนใกล้สถานศึกษา	24

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมบ่งชี้	ข้อคำถาม
9. ครูฝึกฝนกิจกรรมมารยาท และวินัยตาม วิถีวัฒนธรรมไทย	1. ครูแนะนำการแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	25
	2. ครูฝึกฝนการใช้วาจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	26
	3. ครูฝึกฝนมารยาทในการเข้าสังคมแบบไทย	27
10. ครูสังเกตและ ประเมินพัฒนาตนเอง ของนักเรียนอย่าง ต่อเนื่อง	1. ครูประเมินเพิ่มสะสมงานของนักเรียน	28
	2. ครูสังเกตรูปแบบและวิธีการแสดงออก ของนักเรียน	29
	3. ครูนำผลการประเมินมาปรับปรุง และพัฒนาการ การเรียนของนักเรียน	30

4.3 แบบประเมินครูโดยนักเรียน

แบบประเมินครูโดยนักเรียน ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 30 ข้อ โดยแยกเป็น ตัวบ่งชี้ละ 3 ข้อ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 โครงสร้างของแบบประเมินครู โดยนักเรียน

ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมบ่งชี้	ข้อคำถาม
1. ครูเตรียมการสอนทั้ง เนื้อหาและวิธีการ	1. ครูแจ้งจุดมุ่งหมายของการเรียนอย่างชัดเจน	1
	2. ครูมีการเตรียมการสอน	2
	3. ครูจัดเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่นักเรียน เช่น สื่อการเรียน ใบความรู้	3

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมบ่งชี้	ข้อคำถาม
2. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้า จิตใจและเสริมแรงให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้	1. ครูจัดห้องเรียนส่งเสริมการเรียนรู้	4
	2. ครูยกย่องส่งเสริมให้กำลังใจนักเรียน	5
	3. ครูจัดบรรยากาศที่สนุกสนานให้เกิดขึ้น ในชั้นเรียน	6
3. ครูเอาใจใส่นักเรียน เป็นรายบุคคล แสดง ความเมตตาต่อ นักเรียนอย่างทั่วถึง	1. ครูแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง	7
	2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษา	8
	3. ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน	9
4. ครูจัดกิจกรรมและ สถานการณ์ให้นักเรียน ได้แสดงออกและคิด อย่างสร้างสรรค์	1. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายกลุ่ม	10
	2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น	11
	3. ครูและนักเรียนมีการพูดคุยซักถาม อยู่ตลอดเวลา	12
5. ครูส่งเสริมให้นักเรียน ฝึกคิด ฝึกทำ และฝึก ปรับปรุงตนเอง	1. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ	13
	2. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกทำ และสรุปผลการเรียนรู้	14
	3. ครูฝึกการประเมินผลการปฏิบัติงานและแก้ไข การปฏิบัติงานให้ดีขึ้น	15

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมบ่งชี้	ข้อคำถาม
6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมสังเกตและพัฒนาส่วนดี และปรับปรุงส่วนด้อยของนักเรียน	1. ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม	16
	2. ครูฝึกการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มแบบประชาธิปไตย	17
	3. ครูฝึกการวางแผน ปฏิบัติตามแผน และประเมินผลงานร่วมกัน	18
7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้	1. ครูใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุ สิ่งพิมพ์	19
	2. ครูใช้สื่อการสอนคอมพิวเตอร์อย่างต่อเนื่อง	20
	3. ครูใช้สื่อที่ประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น	21
8. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง	1. ครูจัดมุมแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน	22
	2. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนใกล้สถานศึกษา	23
	3. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในอินเทอร์เน็ต	24
9. ครูฝึกฝนมารยาท และวินัย ตามวิถีวัฒนธรรมไทย	1. ครูแนะนำการแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	25
	2. ครูฝึกฝนการใช้วาจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	26
	3. ครูฝึกฝนมารยาทในการเข้าสังคมแบบไทย	27
10. ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	1. ครูประเมินแฟ้มสะสมงานของนักเรียน	28
	2. ครูประเมินผลงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	29
	3. ครูให้นักเรียนนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนของนักเรียน	30

5. เขียนข้อคำถามตามโครงสร้างของแบบประเมิน แล้วนำไปปรึกษาอาจารย์ภมร จันทร์โชติะ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 1 และเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้กับข้อคำถามและความชัดเจนของภาษาที่ใช้ และปรับแก้ไขข้อความที่ไม่ชัดเจนแล้วคัดเลือกข้อความ มาสร้างเป็นแบบประเมินตามโครงสร้างของแบบประเมิน จากนั้นผู้วิจัย นำข้อคำถามไปให้อาจารย์ผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 ท่าน และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน ทดลองอ่านข้อคำถาม และพิจารณาจำนวนข้อคำถาม ของแบบประเมินแต่ละฉบับพบว่า อาจารย์ผู้สอนและนักเรียนมีความเห็นว่าข้อคำถามอ่านแล้วเข้าใจและจำนวนข้อเหมาะสมกับแบบประเมินแต่ละฉบับ

6. ตรวจสอบความตรงของแบบประเมิน ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามในแต่ละตัวบ่งชี้ แล้วนำแบบประเมินที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ดูในภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวบ่งชี้

ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะในการปรับถ้อยคำ สำนวนภาษาที่ใช้ในการประเมินตนเองของครู แบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา และแบบประเมินครูโดยนักเรียน รายละเอียดการปรับแก้ แสดงในภาคผนวก ค

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามตัวบ่งชี้ จากนั้นผู้วิจัย นำผลการลงความเห็นมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่าแบบประเมินทั้ง 3 ฉบับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .50 ถึง 1.00 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.5 – 4.8

ตารางที่ 4.5 ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินตนเองของครู

ข้อที่	ข้อความ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
1	ครูศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่จะสอน	1.00
2	ครูจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.83
3	ครูจัดเตรียมอุปกรณ์และจัดทำสื่อการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้า	1.00
4	ครูจัดเตรียมแหล่งความรู้แก่ผู้เรียน เช่น สื่อการเรียน ใบความรู้ ใบงาน เป็นต้น	0.83
5	ครูจัดทำแบบประเมินการเรียนการสอน ไว้ครอบคลุม และตรงกับพฤติกรรมที่ต้องการจะวัด	1.00

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
6.	ครูจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้ส่งเสริมกับการเรียนรู้ ของผู้เรียน	1.00
7.	ครูสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้สนุกสนาน	1.00
8.	ครูแสดงการยอมรับคำตอบของนักเรียน	0.83
9.	ครูยกย่องและส่งเสริมให้กำลังใจแก่นักเรียน	0.83
10.	ครูจัดบรรยากาศให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นอิสระ	0.83
11.	ครูแสดงความเมตตาต่อเด็กนักเรียนอย่างทั่วถึง	1.00
12.	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนปรึกษา	1.00
13.	ครูแสดงความเป็นมิตรต่อนักเรียน	1.00
14.	ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน	1.00
15.	ครูศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	1.00
16.	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายกลุ่มและรายบุคคล	1.00
17.	ครูจัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น	1.00
18.	ครูใช้เทคนิคให้นักเรียนมีการระดมพลังสมอง	1.00
19.	ครูและนักเรียนมีการพูดคุยซักถามในโอกาสอันควร	0.67
20.	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง เพื่อส่งเสริม กระบวนการคิด รู้จักคิด วิเคราะห์ วิจาร์ณ วิพากษ์ ได้อย่างเหมาะสม	0.83
21.	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง	0.83
22.	ครูใช้เทคนิคการตั้งคำถาม สนทนา อภิปรายได้อย่างเหมาะสม	1.00
23.	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และสรุปผล การเรียนรู้ร่วมกัน	0.67
24.	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์คำตอบ	1.00
25.	ครูติดตามผลการปฏิบัติงาน และแก้ไขให้นักเรียน ปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	1.00

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
26	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน	1.00
27	ครูฝึกการวางแผน ปฏิบัติตามแผน และประเมินผลงานร่วมกับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	0.83
28	ครูฝึกการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มแบบประชาธิปไตย	0.83
29	ครูสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับกลุ่ม	1.00
30	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนนำผลการประเมินตนเองมาใช้เป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาตนเอง	0.83
31	ครูใช้สื่อการสอนจากของจริง รูปภาพ สิ่งจำลอง วีดิทัศน์	0.67
32	ครูใช้สื่อภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหว เช่น สไลด์ โทรทัศน์ แผ่นใส	0.67
33	ครูใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุ สิ่งพิมพ์	0.67
34	ครูใช้สื่อการสอนคอมพิวเตอร์ เช่น สอนเนื้อหาแบบฝึกทักษะ แบบฝึกปฏิบัติ	0.67
35	ครูใช้สื่อที่ประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น	1.00
36	ครูจัดมุมแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน เช่น มุมหนังสือ มุมนิทรรศการ มุมผลงาน	1.00
37	ครูใช้แหล่งเรียนรู้จากห้องสมุดของโรงเรียนเพื่อการค้นคว้า เช่น นิตยสาร วารสาร จุลสาร	1.00
38	ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนใกล้สถานศึกษา เช่น โบราณสถาน แหล่งธรรมชาติ บุคคลผู้เชี่ยวชาญวิชาชีพ เป็นต้น	1.00
39	ครูใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1.00
40	ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในอินเทอร์เน็ต เช่น ค้นคว้าข่าวสาร บทความเนื้อหาสาระวิชาการ	1.00
41	ครูฝึกให้นักเรียนใช้วาจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	1.00

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
42	ครูแนะนำให้นักเรียนแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	1.00
43	ครูฝึกให้นักเรียนใช้กิจกรรมรายาทแบบไทย	0.67
44	ครูฝึกให้นักเรียนแสดงความเคารพแบบไทย	1.00
45	ครูฝึกให้นักเรียนเข้าสังคมแบบไทย	1.00
46	ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	0.67
47	ครูประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ ความคิด ของนักเรียน อย่างต่อเนื่อง	1.00
48	ครูประเมินแฟ้มสะสมงานของนักเรียนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง	1.00
49	ครูสังเกตพฤติกรรมการแสดงออก ของนักเรียน	0.67
50	ครูใช้ผลการประเมินในรูปแบบต่าง ๆ มาใช้เพื่อการพัฒนา ศักยภาพของนักเรียนอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และเหมาะสม	0.67

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา

ตารางที่ 4.6 ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา

ข้อที่	ข้อความ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
1	ครูจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.83
2	ครูเตรียมอุปกรณ์และจัดทำสื่อการสอนไว้ล่วงหน้า	1.00
3	ครูจัดเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียน เช่น สื่อการเรียน ใบความรู้ ใบงาน เป็นต้น	0.83
4	ครูสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้สนุกสนาน	1.00

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
5	ครูจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้	1.00
6	ครูแสดงการยอมรับคำตอบของนักเรียน	0.83
7	ครูสนใจและวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล	0.67
8	ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน	0.83
9	ครูแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง	0.83
10	ครูจัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอยู่เสมอ	1.00
11	ครูใช้เทคนิคการระดมสมองอย่างสม่ำเสมอ	1.00
12	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง รู้จักคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ได้อย่างเหมาะสม	1.00
13	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติและประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง	1.00
14	ครูจัดสถานการณ์ให้นักเรียนอธิบายวิธีการ ขั้นตอน การดำเนินงานอย่างเหมาะสม	1.00
15	ครูติดตามผลการปฏิบัติงานของนักเรียนและฝึกให้นักเรียนปฏิบัติงานให้ดีขึ้น	1.00
16	ครูสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับกลุ่มได้อย่างเหมาะสม	1.00
17	ครูฝึกการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม	1.00
18	ครูและนักเรียนฝึกการวางแผน ปฏิบัติตามแผน และประเมินผลงานร่วมกัน	1.00
19	ครูใช้สื่อการสอนจากของจริง รูปภาพ สิ่งจำลอง วีดิทัศน์	0.67
20	ครูใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุ สิ่งพิมพ์	0.67
21	ครูใช้สื่อที่ประดิษฐ์จากวัสดุที่มีในท้องถิ่น	0.67
22	ครูจัดมุมหรือแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสม	0.67

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
23	ครูใช้แหล่งเรียนรู้จากห้องสมุดของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	0.67
24	ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนใกล้สถานศึกษาอย่างเหมาะสม	1.00
25	ครูแนะนำให้นักเรียนแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	1.00
26	ครูฝึกให้นักเรียนใช้วาจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	0.83
27	ครูฝึกให้นักเรียนใช้กิจกรรมรยาทในการเข้าสังคมแบบไทย	0.83
28	ครูประเมินเพิ่มสะสมงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	1.00
29	ครูสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนอย่างเป็นระบบ	0.67
30	ครูนำผลการประเมินผู้เรียนมาปรับปรุง และพัฒนาการเรียน ของนักเรียน และการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง	1.00

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่ามีความตรงเชิงเนื้อหา

ตารางที่ 4.7 ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินครูโดยนักเรียน

ข้อที่	ข้อความ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
1	ครูแจ้งจุดมุ่งหมายของการเรียนอย่างชัดเจน	1.00
2	ครูมีการเตรียมการสอน เช่น เตรียมสื่อ อุปกรณ์ เกม เป็นต้น	0.83
3	ครูจัดเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่นักเรียน เช่น สื่อการเรียน ใบความรู้ ใบงาน เป็นต้น	1.00
4	ครูจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน	1.00
5	ครูยกย่องส่งเสริมให้กำลังใจแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง	1.00
6	ครูจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่สนุกสนาน	1.00
7	ครูแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง	1.00

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
8	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษาหารือทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน	1.00
9	ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน	1.00
10	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายกลุ่ม และรายบุคคล	1.00
11	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอยู่เสมอ	1.00
12	ครูและนักเรียนมีการพูดคุยซักถามอยู่เสมอ	0.50
13	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง	0.67
14	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และสรุปผล การเรียนรู้ร่วมกัน	1.00
15	ครูฝึกให้นักเรียนประเมินผลการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้นักเรียนแก้ไขการปฏิบัติงาน ให้ดีขึ้นสม่ำเสมอ	0.83
16	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น และส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม	1.00
17	ครูฝึกให้นักเรียนมีการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเน้นกระบวนการกลุ่มแบบประชาธิปไตย	0.67
18	ครูฝึกให้นักเรียนวางแผน ปฏิบัติตามแผน และประเมินผลงานร่วมกัน	0.67
19	ครูใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุ สิ่งพิมพ์ ประกอบการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม	0.57
20	ครูใช้สื่อการสอนคอมพิวเตอร์อย่างต่อเนื่อง	0.67
21	ครูใช้สื่อการสอนที่ประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น	0.67
22	ครูจัดมุมแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน	1.00
23	ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนใกล้สถานศึกษา	1.00
24	ครูให้นักเรียนค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต	1.00
25	ครูแนะนำให้นักเรียนแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	1.00

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
26	ครูฝึกฝนให้นักเรียนใช้วาจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	1.00
27	ครูฝึกให้นักเรียนเข้าสังคมแบบไทย	1.00
28	ครูประเมินเพิ่มคะแนนงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	1.00
29	ครูประเมินผลงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	1.00
30	ครูให้นักเรียนนำผลการประเมินตนเองของนักเรียนมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	1.00

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.50 ถึง 1.00 ซึ่งข้อคำถามข้อที่ 12 เพียงข้อเดียวที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.50

ตารางที่ 4.8 ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมิน

แบบประเมิน	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
ฉบับที่ 1 แบบประเมินตนเองของครู	.67-1.00
ฉบับที่ 2 แบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา	.67-1.00
ฉบับที่ 3 แบบประเมินครูโดยนักเรียน	.50-1.00

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ข้อคำถามทุกข้อในแบบประเมินมีความตรงและแบบประเมินมีความตรงเชิงเนื้อหาทุกฉบับ

7. ตรวจสอบความเที่ยงของแบบประเมิน ผู้วิจัยนำแบบประเมินไปทดลองใช้กับครูผู้สอน จำนวน 40 คน หัวหน้ากลุ่มสาระวิชา จำนวน 40 คน และนักเรียน จำนวน 270 คน ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงของแบบประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบความคงที่ภายใน (Internal consistency) ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ความเที่ยงของแบบประเมิน แสดงดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ความเที่ยงของแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แบบประเมิน	ความเที่ยง
ฉบับที่ 1 แบบประเมินตนเองของครู	0.95
ฉบับที่ 2 แบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา	0.96
ฉบับที่ 3 แบบประเมินครูโดยนักเรียน	0.93

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ความเที่ยงของแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ประเมินโดยครูผู้สอน ประเมินโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา และ ประเมินโดยนักเรียน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.95 0.96 และ 0.93 ตามลำดับ

8. จัดทำคู่มือแบบประเมิน ผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งประกอบด้วย

- 1) วัตถุประสงค์ของการประเมิน
- 2) ลักษณะของแบบประเมิน
- 3) โครงสร้างของแบบประเมิน
- 4) คุณภาพของแบบประเมิน
- 5) วิธีการนำแบบประเมินไปใช้
- 6) เกณฑ์การตรวจให้คะแนนแบบประเมิน
- 7) เกณฑ์การแปลผลคะแนน

รายละเอียดของคู่มือแบบประเมินดูในภาคผนวก ข

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.2 วิธีดำเนินการพัฒนาเครื่องมือวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นครู และนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 9 โรงเรียน ประกอบด้วยครูผู้สอน หัวหน้ากลุ่มสาระวิชา และนักเรียน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นครู และนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 ในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในปีการศึกษา 2546 โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน จากครูและนักเรียนทุกโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครูผู้สอน 40 คน หัวหน้ากลุ่มสาระวิชา 40 คน และนักเรียน 270 คน

1.2.3 เครื่องมือที่พัฒนาในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3 ฉบับ คือ 1) แบบประเมินตนเองของครู จำนวน 50 ข้อ 2) แบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา จำนวน 30 ข้อ 3) แบบประเมินครูโดยนักเรียน จำนวน 30 ข้อ

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการ ดังนี้

1) การขออนุญาตทำวิจัยจากหน่วยงาน ดำเนินการโดยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยจากผู้วิจัย ถึงผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการโดยผู้วิจัย นำหนังสือจากสาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงของแบบประเมิน

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างวันที่ 27 ตุลาคม 2546 ถึง 29 ธันวาคม 2546 โดยดำเนินการดังนี้

(1) นำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย จากผู้วิจัยถึงผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

(2) ขอความร่วมมือจากผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการของโรงเรียน ในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ช่วยดำเนินการแจกแบบประเมิน และเก็บรวบรวมแบบประเมินพร้อมนัด วัน เวลา ในการไปรับแบบประเมิน

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

(1) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบประเมิน โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruency : IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

(2) ตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบประเมินประเภทมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

1.3 ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ พัฒนาแบบประเมินความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 3 ฉบับ คือ แบบประเมินตนเองของครู แบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา และแบบประเมินครูโดยนักเรียน โดยผลการตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินพบว่า

1. แบบประเมินตนเองของครู มีความตรงเชิงเนื้อหา โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามมีค่าระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.95

2. แบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา มีความตรงเชิงเนื้อหา โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามมีค่าระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96

3. แบบประเมินครูโดยนักเรียน มีความตรงเชิงเนื้อหา โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามมีค่าระหว่าง 0.50 ถึง 1.00 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.93

2. อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

2.1 ความตรงของแบบประเมิน

ผู้วิจัย พัฒนาแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของสุมานอมรวิวัฒน์ และคณะ ซึ่งผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และบุคคลหลายกลุ่ม ดำเนินการพัฒนาแบบประเมินตามขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ การตรวจสอบความตรงของแบบประเมิน โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน และการสร้างเครื่องมือ ตรวจสอบ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ข้อคำถามในแบบประเมิน มีความสอดคล้องกับนิยามของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แสดงว่าแบบประเมินทั้ง 3 ฉบับ ที่พัฒนาขึ้นมีความตรง สามารถนำไปใช้ประเมินการสอนของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวงได้ทั้ง 3 ฉบับ โดยอาจใช้แบบประเมินฉบับใดฉบับหนึ่งให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ประเมิน

จากค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินทั้ง 3 ฉบับ พบว่า แบบประเมินครูโดยนักเรียนมีข้อคำถามเพียงข้อเดียว มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม เท่ากับ 0.50 คือข้อที่ 12 “ครูและนักเรียนมีการพูดคุยซักถามอยู่เสมอ” จากข้อคำถามดังกล่าว น่าจะเกิดจากความไม่ชัดเจนของข้อคำถามว่าเหตุการณ์จะเกิดขึ้นในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ทำให้ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจในข้อคำถาม

2.2 ความเที่ยงของแบบประเมิน

ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ความเที่ยงของแบบประเมินตนเองของครู แบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา และแบบประเมินครูโดยนักเรียน มีค่าเท่ากับ 0.95 0.96 และ 0.93 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า แบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา มีความเที่ยงใกล้เคียงกับแบบประเมินที่ครูประเมินตนเองและแบบประเมินโดยนักเรียน ซึ่งต่างกับผลการวิจัยของสุภาวดี ชุนวิเศษ (2545) ที่พบว่า แบบประเมินครูโดยนักเรียนมีค่าความเที่ยงเท่ากับครูประเมินตนเอง และแบบประเมินครูโดยเพื่อนครูมีค่าความเที่ยงสูงกว่าครูประเมินตนเอง ส่วนงานวิจัยของ เยาวดี วิบูลย์ศรี (อ้างถึงใน รัชนีวรรณ สงชู 2544) พบว่า

ผลการประเมินตนเองของครูจะมีความสอดคล้องกับผลการประเมินของผู้บริหาร และเพื่อนครูในระดับที่ค่อนข้างสูงและมีความเที่ยงสูงกว่าการประเมินประสิทธิภาพการสอนโดยผู้เรียน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำแบบประเมินไปใช้

3.1.1 การนำแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุดนี้ไปใช้ควรศึกษารายละเอียดในคู่มือการใช้เครื่องมือให้เข้าใจ โดยเฉพาะเกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

3.1.2 ครูผู้สอนที่ต้องการประเมินตนเองควรชี้แจงวิธีการใช้แบบประเมิน วิธีการตอบแบบประเมิน ให้ผู้ประเมินเข้าใจก่อนการประเมิน

3.1.3 แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่พัฒนาขึ้นอาจลองนำไปใช้ประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง ระดับช่วงชั้นที่ 4 เนื่องจากมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบเดียวกัน

3.2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการสร้างแบบประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.2.2 ควรมีการสร้างแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะทำให้ทราบถึงประสิทธิผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยตรง และพบแนวทางนำไปสู่การปรับปรุง แก้ไข และพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อไป

3.2.3 ควรนำแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไปตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมิน ด้วยวิธีการอื่น แล้วนำผลมาเปรียบเทียบกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

โกวิท วรพิพัฒน์ " การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง " *วารสารวิชาการ* (มิถุนายน 2542)

หน้า 42

กองการศึกษาสงเคราะห์ *การศึกษาสภาพและความต้องการ ในการจัดกระบวนการเรียน การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ของโรงเรียนสังกัด กองการศึกษา สงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา 2544*

กรมสามัญศึกษา *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว 2543

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ *ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง* กรุงเทพมหานคร ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (อัครดำเนนา) 2541

คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด* ปทุมธานี โรงพิมพ์สกายบุ๊กส์ 2543

คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ *การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด:แนวทางสู่ การปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2543 ก

จิดดา เกรียงอุรา " การพัฒนาแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพ:ของโรงเรียนเอกชน ประเภท อาชีวศึกษา ในภาคใต้ " *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวัดผล การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ 2544*

จินตนา คันธวัช " การสร้างเครื่องมือประกอบการประเมินคุณภาพการศึกษาด้านปัจจัย ทางการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ " *วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2543*

จันทนา พลรักดี " การพัฒนาแบบประเมินสมรรถภาพครูวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 2 " *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผล การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ 2546*

พนม พงษ์ไพบูลย์ "บันทึกปลัดกระทรวงศึกษาธิการ" *วารสารข้าราชการครู* (6 สิงหาคม 2543) หน้า 6

พัชรี ชันอาสาชะวะ "การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง" *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัด และประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2544*

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ แนวคิดและการปฏิบัติสำหรับครูมัธยม

เพื่อการปฏิรูปการศึกษา กรุงเทพมหานคร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2544

_____ ประมวลบทความ นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา

กรุงเทพมหานคร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2543

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ ตัวอย่างของการจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง”

ของสถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ กรุงเทพมหานคร 2543 (อัดสำเนา)

พรธนา ชุ่มกมล “ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี “ วิทยานิพนธ์ปริญญา

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2546

ทิตนา แหมมณี “การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โมเดล ชิปปา

(CIPPA MODEL)” วารสารวิชาการ (5 พฤษภาคม 25422) หน้า 2-30

ทิตนา แหมมณี และคณะ การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด

กรุงเทพมหานคร บูรณาพาศิลป์การพิมพ์ 2522

นวรรตน์ ลีละคุภพงษ์ “ การพัฒนาแบบประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานด้านความสามารถ

ในการทำงาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัด

สงขลา “ วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ 2546

บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ “หน่วยที่ 3 คุณภาพเครื่องมือวัด “ ใน *ประมวลสาระชุดวิชา*

การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินทางการศึกษา หน้า 65-148 นนทบุรี

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2545

ปรียา ตันวิพัฒน์ “ การพัฒนาแบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียนประเภท

วิชาช่างอุตสาหกรรม “ วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา

การวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ 2544

รัชนีวรรณ สงชู “การพัฒนาแบบประเมินตนเองด้านการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานระดับ

คุณภาพ สำหรับครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ”

วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผล

การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2544

- รังสรรค์ มณีเล็ก “หน่วยที่ 1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือสำหรับ
การประเมินทางการศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือ
สำหรับการประเมินการศึกษา* นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช 2545
- วรรณดี แสงประทีปทอง “หน่วยที่ 5 การพัฒนาเครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูล
ในการประเมิน” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการประเมินและการจัดการโครงการ
ประเมิน* หน้า 191-251 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช 2545
- วิเศษ ชินวงศ์ “ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด” *วารสารวิชาการ* (กุมภาพันธ์ 2544)
หน้า 35 – 36
- วัฒนาพร ระงับทุกข์ *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* กรุงเทพมหานคร
ต้นอ้อ 1999 2541
- วีระเดช เชื้อนาม “เจาะแก่น Child Centered” <http://www.opec.moe.go.th/childcenter.html/>
2545
- วินิจฉัย เทือกทอง “การประเมินการปรับปรุงคุณภาพของครูผู้สอน” *วารสารวิชาการ
แก้วเจ้าจอม* (2545) หน้า 68 – 70
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 4* สุวีริยาสาส์น
2538
- สงบ ลักษณะ “การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” *วารสารวิชาการ* (มิถุนายน 2542)
หน้า 42
- สยาม ปิยะนราธร *การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง* กรุงเทพมหานคร
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2542
- สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี *การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี* 2541
- สมคิด พรหมจ้อย “หน่วยที่ 14 สัมมนาการประเมินตนเอง” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา
สัมมนาการประเมินการศึกษา* หน้า 95-122 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2545
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ “ยุทธศาสตร์การสอน” *วารสารวิชาการ* (มกราคม 2542) หน้า 4

สุภาวดี ชุนวิเศษ “การพัฒนาแบบประเมิน 360° สำหรับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”

วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ 2545

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (องค์กรมหาชน) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พญาไท กรุงเทพฯ 2542

_____ .แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุ

สภา ลาดพร้าว 2543 ข

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัชร์ พิบูลย์
 วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก การวัดและประเมินผลการศึกษา
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ประสบการณ์ งานวิจัย งานสอน
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประโยชน์ คุปต์กาญจน์นากุล
 วุฒิการศึกษา ปริญญาเอกหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
 ประสบการณ์ งานวิจัย งานสอน
3. ดร. พิสนุ พงศ์ศรี
 วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก การวัดและประเมินผลการศึกษา
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
 ประสบการณ์ งานวิจัย งานสอน
4. นางอรตรี รอดเจริญ
 วุฒิการศึกษา ปริญญาโทวิทยาศาสตร์ชีวภาพเน้นจุลชีววิทยา
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านตาขุนวิทยา
 ประสบการณ์ สอนวิชาชีววิทยาระดับมัธยมศึกษา 10 ปี
5. นายธเนศร์ ชาญเชาว์
 วุฒิการศึกษา ปริญญาโทหลักสูตรและการสอน (ภาษาไทย)
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชุมพร เขต 1
 ประสบการณ์ ศึกษานิเทศก์
6. อาจารย์สีหนาท โชตยาสีหนาท
 วุฒิการศึกษา ปริญญาโทหลักสูตรและการสอน
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านนาวิทยาคม
 ประสบการณ์ สอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา 12 ปี

ภาคผนวก ข

- หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ
- หนังสือขอความร่วมมือทดลองเครื่องมือ

ที่ ทม 1307/

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวเสาวคนธ์ สุวรรณรัฐ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอก การวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแบบประเมินความสามารถการจัดการเรียนการสอนของครู ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามโครงการ วิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้าน หลักสูตรและการสอน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัย ของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจ้อย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

โทร. 02-5033566

โทรสาร 02- 5033567

133/99 ม.5 ต. มะลวน
อ. พุนพิน จ. สุราษฎร์ธานี
84130

27 ตุลาคม 2546

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย	1. แบบประเมินตนเองของครู	จำนวน	ชุด
	2. แบบประเมินครู โดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา	จำนวน	ชุด
	3. แบบประเมินครู โดยนักเรียน	จำนวน	ชุด

เนื่องด้วย ข้าพเจ้านางสาวเสาวคนธ์ สุวรรณรัฐ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในการนี้ข้าพเจ้าจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย โดย

1. ครูตอบแบบประเมินตนเองจำนวน ท่าน ท่านละกลุ่มสาระวิชา
2. หัวหน้ากลุ่มสาระวิชาประเมินครูผู้สอน ตามสาระวิชาในข้อที่ 1 ท่านละสาระวิชา
3. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับละ คน ประเมินอาจารย์ในข้อที่ 1

ทั้งนี้จะไม่ให้เป็นการรบกวนเวลาเรียนตามปกติของนักเรียน และผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการขออนุญาต ได้ทดลองเครื่องมือ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวเสาวคนธ์ สุวรรณรัฐ)

ภาคผนวก ค
แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง โปรดพิจารณานิยามตัวชี้วัด ตารางโครงสร้างข้อคำถาม และแบบสอบถาม จากนั้นใส่เครื่องหมาย ✓ ตามระดับความคิดเห็น ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าคำถามวัดตรงกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามวัดตรงกับวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าคำถามวัดไม่ตรงกับวัตถุประสงค์

ตัวบ่งชี้	ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
1.ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ	1.1.ครูศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่จะสอน 1.2.ครูจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 1.3.ครูเตรียมอุปกรณ์และจัดทำสื่อการสอนไว้ล่วงหน้า 1.4.ครูจัดเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียน เช่น สื่อการเรียน ใบความรู้ 1.5. ครูจัดทำแบบประเมินการเรียนการสอนไว้ครอบคลุมและตรงกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด			
2.ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ ที่ปลูกเร้าใจ และเสริมแรงให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้	2.1.ครูจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 2.2.ครูสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานให้เกิดขึ้นชั้นเรียน 2.3.ครูแสดงการยอมรับคำตอบของนักเรียน 2.4.ครูยกย่องและส่งเสริมให้กำลังใจแก่นักเรียน 2.5.ครูจัดบรรยากาศให้นักเรียนเป็นอิสระ			
3.ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล แสดงความเมตตา ต่อนักเรียน อย่างทั่วถึง	3.1. ครูแสดงความเมตตาต่อเด็กนักเรียนอย่างทั่วถึง 3.2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนปรึกษา 3.3.ครูแสดงความเป็นมิตรต่อนักเรียน 3.4. ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน 3.5. ครูสนใจและวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล			

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ง

รายละเอียดการปรับถ้อยคำ จำนวนในรูปแบบประเมิน

ตารางที่ 4.10 ผลการปรับถ้อยคำ จำนวนในแบบประเมินตนเองของครู

ข้อ	ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับแล้ว
3	ครูเตรียมอุปกรณ์และจัดทำสื่อการสอนไว้ล่วงหน้า	ครูจัดเตรียมอุปกรณ์ และจัดทำสื่อการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้า
4	ครูจัดเตรียมข้อมูล แหล่งความรู้แก่ผู้เรียน เช่น สื่อการเรียน ใบความรู้	ครูจัดเตรียมข้อมูลแหล่งความรู้แก่ผู้เรียน เช่น สื่อการเรียน ใบความรู้ ใบงาน เป็นต้น
6	ครูจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้	ครูจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้ส่งเสริมกับการเรียนรู้
7	ครูสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน	ครูสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้สนุกสนาน
10	ครูจัดบรรยากาศให้นักเรียน เป็นอิสระ	ครูจัดบรรยากาศให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นอิสระ
15	ครูสนใจและวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	ครูศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล
18	ครูใช้เทคนิค การระดมพลังสมอง	ครูใช้เทคนิคให้นักเรียนมีการระดมพลังสมอง
19	ครูและนักเรียนมีการพูดคุย และซักถามอยู่ตลอดเวลา	ครูและนักเรียนมีการพูดคุยและซักถามในโอกาสอันควร
20	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง รู้จักคิด วิเคราะห์ วิจาร์ณ	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิด รู้จักคิด วิเคราะห์ วิจาร์ณ วิพากษ์ ได้อย่างเหมาะสม
21	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง
22	ครูใช้เทคนิคการตั้งคำถาม สนทนา อภิปราย	ครูใช้เทคนิคการตั้งคำถาม สนทนา อภิปราย ได้อย่างเหมาะสม

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับแล้ว
23	ครูฝึกการติดตามผลและการปฏิบัติ และแก้ไข การปฏิบัติงานให้ดีขึ้น	ครูติดตามผลการปฏิบัติงานและแก้ไขให้ นักเรียนปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง
25	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำ และ สรุปผลการเรียนรู้	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำ และสรุปผลการเรียนรู้
27	ครูฝึกการวางแผน ปฏิบัติตามแผน และ ประเมินผลงานรวม	ครูฝึกการวางแผน ปฏิบัติตามแผน และประเมินผลงานร่วมกันกับนักเรียน อย่างต่อเนื่อง
29	ครูสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับกลุ่ม	ครูสร้าง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับ นักเรียน และระหว่างนักเรียนกับ กลุ่มนักเรียน
30	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนนำผลการประเมินมา เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนนำผลการ ประเมินตนเองมาใช้เป็นแนวทาง เพื่อ การพัฒนาตนเอง
31	ครูใช้สื่อการสอนจากของจริง	ครูใช้สื่อการสอนจากของจริง รูปภาพ สิ่งจำลอง วัตถุทัศน
32	ครูใช้สื่อภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหว เช่น สไลด์ โทรทัศน์	ครูใช้สื่อภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหว เช่น สไลด์ โทรทัศน์ แผ่นใสเป็นต้น
34	ครูใช้สื่อการสอนคอมพิวเตอร์	ครูใช้สื่อการสอนคอมพิวเตอร์ เช่น สอนเนื้อหา แบบฝึกทักษะ แบบฝึก ปฏิบัติ
35	ครูใช้สื่อที่ประดิษฐ์ จากวัสดุท้องถิ่น	ครูใช้สื่อที่ประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น เช่น ใบไม้ กิ่งไม้ ดินไม้เป็นต้น
36	ครูจัดมุมแหล่งเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน	ครูจัดมุมแหล่งเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน เช่น มุมหนังสือ มุมนิทรรศการ มุมผลงาน

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับแล้ว
37	ครูใช้แหล่งเรียนรู้จากห้องสมุดของโรงเรียน	ครูใช้แหล่งเรียนรู้จากห้องสมุดของโรงเรียน เช่น นิตยสาร วารสาร จุลสาร
38	ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนใกล้สถานศึกษา	ครูใช้แหล่งเรียนรู้ใน ชุมชนใกล้สถานศึกษา เช่น โบราณสถาน แหล่งธรรมชาติ เป็นต้น
40	ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในอินเทอร์เน็ต	ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในอินเทอร์เน็ต เช่น ค้นคว้าข่าวสาร บทความ เนื้อหาสาระวิชาการ
41	ครูฝึกฝนการใช้วาจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	ครูฝึกให้นักเรียนใช้วาจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ
42	ครูแนะนำการแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	ครูแนะนำให้นักเรียน แต่งกาย ให้เหมาะสมกับกาลเทศะ
43	ครูฝึกฝนการเดินทางอย่างสุภาพ ตามมารยาทไทย	ครูฝึกฝนให้นักเรียน ใช้กิริยามารยาทแบบไทย
44	ครูฝึกฝนมารยาทในการแสดงความเคารพแบบไทย	ครูฝึกให้นักเรียนแสดงความเคารพแบบไทย
45	ครูฝึกฝนมารยาทในการเข้าสังคมแบบไทย	ครูฝึกให้นักเรียน เข้าสังคมแบบไทย
46	ครูสังเกตการทำงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
47	ครูประเมินการแสดงออกถึงผลการเรียนรู้ ความคิด ของนักเรียน	ครูประเมินพฤติกรรมผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
48	ครูประเมินแฟ้มสะสมงานของนักเรียน	ครูประเมินแฟ้มสะสมงานของนักเรียนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง
49	ครูสังเกตรูปแบบและวิธีการแสดงออกของนักเรียน	ครูสังเกตพฤติกรรม การแสดงออกของนักเรียน

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับแล้ว
50	ครูนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนของนักเรียน	ครูใช้ผลการประเมินในรูปแบบต่าง ๆ มาใช้เพื่อการพัฒนา ศักยภาพของนักเรียน อย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และเหมาะสม

ตารางที่ 4.11 ผลการปรับถ้อยคำ จำนวนในแบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา

ข้อ	ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับแล้ว
3	ครูจัดเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียน เช่น สื่อการเรียน ใบความรู้	ครูจัดเตรียมแหล่งข้อมูล ความรู้แก่ผู้เรียน เช่น สื่อการเรียน ใบความรู้ ใบงาน เป็นต้น
4	ครูสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน	ครูสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้สนุกสนาน
5	ครูจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนส่งเสริมการเรียนรู้	ครูจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้
10	ครูจัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้ แสดงความคิดเห็น	ครูจัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอยู่เสมอ
11	ครูใช้เทคนิคการระดมสมอง	ครูใช้เทคนิคการระดมสมองอย่างสม่ำเสมอ
12	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง รู้จักคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง รู้จักคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ได้อย่างเหมาะสม
13	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกทำ และประเมิน	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง
14	ครูจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนอธิบายวิธีการ ขั้นตอน การดำเนินงาน	ครูจัดสถานการณ์ให้นักเรียนอธิบายวิธีการขั้นตอน การดำเนินงานอย่างเหมาะสม
15	ครูฝึกการติดตามผลการปฏิบัติ และแก้ไขการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น	ครูติดตามผลการปฏิบัติงานของนักเรียน และฝึกให้นักเรียนปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับแล้ว
16	ครูสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับกลุ่ม	ครูสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับกลุ่มได้อย่างเหมาะสม
17	ครูฝึกการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นกลุ่มแบบประชาธิปไตย	ครูฝึกการเรียนรู้ร่วมกันโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม
18	ครูฝึกการวางแผน ปฏิบัติตามแผน และประเมินผลงานร่วมกัน	ครูและนักเรียนฝึกการวางแผน ปฏิบัติตามแผน และประเมินผลงานร่วมกัน
19	ครูใช้สื่อการสอนจากของจริง	ครูใช้สื่อการสอนจากของจริง รูปภาพ สิ่งจำลอง วีดิทัศน์
22	ครูจัดมุมแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน	ครูจัดมุมหรือแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสม
23	ครูใช้แหล่งเรียนรู้จากห้องสมุดของโรงเรียน	ครูใช้แหล่งเรียนรู้จากห้องสมุดของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
24	ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนใกล้สถานศึกษา	ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนใกล้สถานศึกษาอย่างเหมาะสม
25	ครูแนะนำการแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	ครูแนะนำให้นักเรียนแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ
26	ครูฝึกฝนการใช้วาจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	ครูฝึกให้นักเรียนใช้วาจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ
27	ครูฝึกฝนมารยาทในการเข้าสังคมแบบไทย	ครูฝึกให้นักเรียนใช้กิริยามารยาทในการเข้าสังคมแบบไทย
28	ครูประเมินเพิ่มสะสมงานของนักเรียน	ครูประเมินเพิ่มสะสมงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
29	ครูสังเกตรูปแบบ และวิธีการแสดงออกของนักเรียน	ครูสังเกตพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของนักเรียนอย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 4.12 ผลการปรับถ้อยคำ จำนวนในแบบประเมินครูโดยนักเรียน

ข้อ	ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับแล้ว
30	ครูนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนของนักเรียน	ครูนำผลการประเมินผู้เรียนมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนของนักเรียน และการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง
2	ครูมีการเตรียมการสอน	ครูมีการเตรียมการสอน เช่น เตรียมสื่อ อุปกรณ์ เกม เป็นต้น
3	ครูจัดเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่นักเรียน เช่น สื่อการเรียน ใบความรู้	ครูจัดเตรียมแหล่งข้อมูล ความรู้แก่นักเรียน เช่น สื่อการเรียน ใบความรู้ ใบงาน เป็นต้น
4	ครูจัดห้องเรียนส่งเสริมการเรียนรู้	ครูจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน
5	ครูยกย่องส่งเสริมให้กำลังใจแก่นักเรียน	ครูยกย่องส่งเสริมให้กำลังใจแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง
6	ครูจัดบรรยากาศสนุกสนานให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน	ครูจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่สนุกสนาน
8	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษา	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษาหารือทั้งในเวลาเรียน และนอกเวลาเรียน
10	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายกลุ่ม	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษาหารือทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน
11	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอยู่เสมอ
12	ครูและนักเรียนมีการพูดคุยซักถามอยู่ตลอดเวลา	ครูและนักเรียนมีการพูดคุยซักถามอยู่เสมอ
13	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับแล้ว
14	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกทำ และสรุปผลการเรียนรู้	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และสรุปผลการเรียนรู้ร่วมกัน
15	ครูฝึกการประเมินผลการปฏิบัติงาน และแก้ไขการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น	ครูฝึกให้นักเรียนประเมินผลการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้นักเรียนแก้ไขการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นสม่ำเสมอ
16	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น และส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม
17	ครูฝึกการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มแบบประชาธิปไตย	ครูฝึกให้นักเรียนมีการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเน้นกระบวนการกลุ่มแบบประชาธิปไตย
18	ครูฝึกการวางแผนปฏิบัติตามแผน และประเมินผลงานร่วมกัน	ครูจัด กิจกรรมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น และส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม
19	ครูใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุ สิ่งพิมพ์	ครูใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุ สิ่งพิมพ์ ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม
20	ครูใช้สื่อการสอน คอมพิวเตอร์	ครูใช้สื่อการสอนคอมพิวเตอร์ อย่างต่อเนื่อง
24	ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในอินเทอร์เน็ต	ครูให้นักเรียนค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต
25	ครูแนะนำการแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ	ครูแนะนำให้นักเรียนแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ

ภาคผนวก จ

แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู

คำชี้แจงในการตอบแบบประเมิน

เรียนท่านผู้ตอบแบบประเมินทุกท่าน การตอบแบบประเมินครั้งนี้เป็นการทดลองใช้เครื่องมือ ซึ่งผลการประเมินที่ท่านตอบไม่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของท่านแต่อย่างใด และสำหรับนักเรียนก็ไม่มีผลต่อคะแนนการเรียนของนักเรียน ผลการตอบของท่านผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุงการสร้างเครื่องมือประเมินเท่านั้น ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากท่านให้ตอบแบบประเมินตามจริงที่ท่านได้ปฏิบัติ

ผู้วิจัยหวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ลงชื่อ.....ผู้วิจัย

(นางสาวเสาวคนธ์ สุวรรณรัฐ)

นักศึกษาลัทธิสุตตันตปิฎกศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

(สำหรับครูผู้สอน)

แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู
ในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แบบประเมินชุดนี้แบ่งคำถามเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ○ หรือเติมข้อความที่เว้นว่างให้สมบูรณ์ตามสภาพ

ความเป็นจริงของท่าน

ข้อที่	สถานภาพทั่วไป	สำหรับผู้วิจัย
1	เพศ ○ชาย ○หญิง	☐
2	อายุ ○21 – 30 ปี ○31 – 40 ปี ○41 – 50 ปี ○51 – 60 ปี	☐
3	วุฒิการศึกษาสูงสุด ○ต่ำกว่าปริญญาตรี ○ปริญญาตรี ○ปริญญาโท ○ปริญญาเอก	☐
4	ประสบการณ์สอน ○1- 5 ปี ○5 – 10 ปี ○11 – 15 ปี ○16 – 20 ปี ○มากกว่า 20 ปี	☐
5	สอนวิชา.....	

ตอนที่ 2 ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงในขณะที่ท่านปฏิบัติหน้าที่การ
เรียน การสอน ทั้งนี้แต่ละช่องมีความหมายดังนี้

ระดับการวัด	ความหมาย	ระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น
5	มากที่สุด	81% -100%
4	มาก	61% - 80%
3	ปานกลาง	41% -60%
2	น้อย	21% - 40%
1	น้อยที่สุดหรือไม่มี	0% - 20%

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับผู้วิ
		5	4	3	2	1	
1	ครูศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่จะสอน						☐
2	ครูจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						☐
3	ครูจัดเตรียมอุปกรณ์และจัดทำสื่อการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้า						☐
4	ครูจัดเตรียมข้อมูลแหล่งความรู้แก่ผู้เรียน เช่น สื่อการเรียน ใบความรู้ ใบงาน เป็นต้น						☐
5	ครูจัดทำแบบประเมินการเรียนการสอน ไว้ครอบคลุม และตรงกับพฤติกรรมที่ต้องการจะวัด						☐
6.	ครูจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้ส่งเสริมกับการเรียนรู้ ของผู้เรียน						☐
7.	ครูสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้สนุกสนาน						☐
8.	ครูแสดงการยอมรับคำตอบของนักเรียน						☐
9.	ครูยกย่องและส่งเสริมให้กำลังใจแก่นักเรียน						☐
10	ครูจัดบรรยากาศให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นอิสระ						☐
11	ครูแสดงความเมตตาต่อเด็กนักเรียนอย่างทั่วถึง						☐
12	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนปรึกษา						☐
13	ครูแสดงความเป็นมิตรต่อนักเรียน						☐
14	ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน						☐

ข้อที่	ข้อความ	ระดับกิจกรรมที่ปฏิบัติ					สำหรับผู้วิ
		5	4	3	2	1	
15	ครูศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล						☐
16	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายกลุ่มและรายบุคคล						☐
17	ครูจัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น						☐
18	ครูใช้เทคนิคให้นักเรียนมีการระดมพลังสมอง						☐
19	ครูและนักเรียนมีการพูดคุยซักถามในโอกาสอันควร						☐
20	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิด รู้จักคิด วิเคราะห์ วิจาร์ณ วิพากษ์ได้อย่างเหมาะสม						☐
21	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง						☐
22	ครูใช้เทคนิคการตั้งคำถาม สนทนา อภิปรายได้อย่างเหมาะสม						☐
23	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และสรุปผลการเรียนรู้ร่วมกัน						☐
24	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์คำตอบ						☐
25	ครูติดตามผลการปฏิบัติงาน และแก้ไขให้นักเรียนปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง						☐
26	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน						☐
27	ครูฝึกการวางแผน ปฏิบัติตามแผน และประเมินผลงานร่วมกับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง						☐
28	ครูฝึกการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มแบบประชาธิปไตย						☐
29	ครูสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับกลุ่ม						☐
30	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนนำผลการประเมินตนเอง มาใช้เป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาตนเอง						☐
31	ครูใช้สื่อการสอนจากของจริง รูปภาพ สิ่งจำลอง วีดิทัศน์						☐

ข้อที่	ข้อความ	ระดับกิจกรรมที่ปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
32	ครูใช้สื่อภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหว เช่น สไลด์ โทรทัศน์ แผ่นใส					
34	ครูใช้สื่อการสอนคอมพิวเตอร์ เช่น สอนเนื้อหา แบบฝึกทักษะ แบบฝึกปฏิบัติ					
35	ครูใช้สื่อที่ประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น					
36	ครู จัดมุมแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน เช่น มุมหนังสือ มุมนิทรรศการ มุมผลงาน					
37	ครูใช้แหล่งเรียนรู้จากห้องสมุดของโรงเรียนเพื่อการค้นคว้า เช่น นิตยสาร วารสาร จุลสาร					
38	ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนใกล้สถานศึกษา เช่น โบราณสถาน แหล่งธรรมชาติ บุคคลผู้เชี่ยวชาญวิชาชีพ เป็นต้น					
39	ครูใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น					
40	ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในอินเทอร์เน็ต เช่น ค้นคว้าข่าวสาร บทความ เนื้อหาสาระวิชาการ					
41	ครูฝึกให้นักเรียนใช้วาจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ					
42	ครูแนะนำให้นักเรียนแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ					
43	ครูฝึกให้นักเรียนใช้กิจกรรมร่ายกายแบบไทย					
44	ครูฝึกให้นักเรียนแสดงความเคารพแบบไทย					
45	ครูฝึกให้นักเรียนเข้าสังคมแบบไทย					
46	ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง					
47	ครูประเมินพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ ความคิด ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง					
48	ครูประเมินแฟ้มสะสมงานของนักเรียนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง					
49	ครูสังเกตพฤติกรรมกรรมการแสดงออก ของนักเรียน					
50	ครูใช้ผลการประเมินในรูปแบบต่าง ๆ มาใช้เพื่อการพัฒนา ศักยภาพของนักเรียนอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และเหมาะสม					

สำหรับผู้วิ

คำชี้แจงในการตอบแบบประเมิน

เรียนท่านผู้ตอบแบบประเมินทุกท่าน การตอบแบบประเมินครั้งนี้เป็นการทดลองใช้เครื่องมือ ซึ่งผลการประเมินที่ท่านตอบไม่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของท่านแต่อย่างใด และสำหรับนักเรียนก็ไม่มีผลต่อคะแนนการเรียนของนักเรียน ผลการตอบของท่านผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุงการสร้างเครื่องมือประเมินเท่านั้น ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากท่านให้ตอบแบบประเมินตามจริงที่ท่านได้ปฏิบัติ

ผู้วิจัยหวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ลงชื่อ.....ผู้วิจัย

(นางสาวเสาวคนธ์ สุวรรณรัฐ)

นักศึกษาลัทธิสุตรวัดนิตศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สำหรับหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา

**แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู
ในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุ่มดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี**

แบบประเมินชุดนี้แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามตอนที่ 2 ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ตามสภาพความเป็นจริงของท่าน

ข้อที่	สถานภาพทั่วไป	สำหรับผู้วิจัย
1	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	☐
2	ประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้า กลุ่มสาระวิชา ☐ 1-5 ปี ☐ 6-10 ปี ☐ 11-15 ปี ☐ 16-20 ปี ☐ มากกว่า 20 ปี	☐
3	สอนวิชา.....	

ตอนที่ 2 ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับกิจกรรมที่ท่านคิดว่า เป็นระดับการปฏิบัติของครูในหมวดวิชาของท่านตามความสามารถในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้เครื่องหมายในช่อง หมายเลข 1 - 5 ซึ่งมีความหมายดังนี้

ระดับการวัด	ความหมาย	ระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น
5	มากที่สุด	81% - 100%
4	มาก	61% - 80%
3	ปานกลาง	41% - 60%
2	น้อย	21% - 40%
1	น้อยที่สุดหรือไม่มี	0% - 20%

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับผู้วิ
		5	4	3	2	1	
1	ครูจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						☐
2	ครูเตรียมอุปกรณ์และจัดทำสื่อการสอนไว้ล่วงหน้า						☐
3	ครูจัดเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียน เช่น สื่อการเรียน ใบความรู้ ใบงาน เป็นต้น						☐
4	ครูสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้สนุกสนาน						☐
5	ครูจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้						☐
6	ครูแสดงการยอมรับคำตอบของนักเรียน						☐
7	ครูสนใจและวิเคราะห์ให้นักเรียนเป็นรายบุคคล						☐
8	ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน						☐
9	ครูแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง						☐
10	ครูจัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอยู่เสมอ						☐
11	ครูใช้เทคนิคการระดมสมองอย่างสม่ำเสมอ						☐
12	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง รู้จักคิด วิเคราะห์ วิจารณ์ได้อย่างเหมาะสม						☐

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
13	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติและประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง					
14	ครูจัดสถานการณ์ให้นักเรียนอธิบายวิธีการ ขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเหมาะสม					
15	ครูติดตามผลการปฏิบัติงานของนักเรียนและฝึกให้นักเรียนปฏิบัติงานให้ดีขึ้น					
16	ครูสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับกลุ่มได้อย่างเหมาะสม					
17	ครูฝึกการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม					
18	ครูและนักเรียนฝึกการวางแผน ปฏิบัติตามแผน และประเมินผลงานร่วมกัน					
19	ครูใช้สื่อการสอนจากของจริง รูปภาพ สิ่งจำลอง วีดิทัศน์					
20	ครูใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุ สิ่งพิมพ์					
21	ครูใช้สื่อที่ประดิษฐ์จากวัสดุที่มีในท้องถิ่น					
22	ครูจัดมุมหรือแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสม					
23	ครูใช้แหล่งเรียนรู้จากห้องสมุดของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
24	ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนใกล้สถานศึกษาอย่างเหมาะสม					
25	ครูแนะนำให้นักเรียนแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ					
26	ครูฝึกให้นักเรียนใช้วาจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ					
27	ครูฝึกให้นักเรียนใช้กิริยามารยาทในการเข้าสังคมแบบไทย					
28	ครูประเมินแฟ้มสะสมงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง					
29	ครูสังเกตพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของนักเรียนอย่างเป็นระบบ					
30	ครูนำผลการประเมินผู้เรียนมาปรับปรุง และพัฒนาการเรียนของนักเรียน และการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง					

สำหรับผู้

คำชี้แจงในการตอบแบบประเมิน

เรียนท่านผู้ตอบแบบประเมินทุกท่าน การตอบแบบประเมินครั้งนี้เป็นการทดลองใช้เครื่องมือ ซึ่งผลการประเมินที่ท่านตอบไม่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของท่านแต่อย่างใด และสำหรับนักเรียนก็ไม่มีผลต่อคะแนนการเรียนของนักเรียน ผลการตอบของท่านผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุงการสร้างเครื่องมือประเมินเท่านั้น ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากท่านให้ตอบแบบประเมินตามจริงที่ท่านได้ปฏิบัติ

ผู้วิจัยหวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ลงชื่อ.....ผู้วิจัย

(นางสาวเสาวคนธ์ สุวรรณรัฐ)

นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สำหรับนักเรียน

แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู

แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนของครู

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ ชาย หญิง

กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้น ม.

ประเมินผู้สอนรายวิชา.....

โรงเรียน.....

สำหรับผู้วิจัย

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนของครู

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับกิจกรรมการปฏิบัติของครูลงในช่องหมายเลข 1-5 โดยมีความหมาย ดังนี้

ระดับการวัด	ความหมาย	ระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น
5	มากที่สุด	81% - 100%
4	มาก	61% - 80%
3	ปานกลาง	41% - 60%
2	น้อย	21% - 40%
1	น้อยที่สุดหรือไม่มี	0% - 20%

ข้อที่	ข้อความ	ระดับที่ครูปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
1	ครูแจ้งจุดมุ่งหมายของการเรียนอย่างชัดเจน						☐
2	ครูมีการเตรียมการสอน เช่น เตรียมสื่อ อุปกรณ์ เกม เป็นต้น						☐
3	ครูจัดเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่นักเรียน เช่น สื่อการเรียน ใบความรู้ ใบงาน เป็นต้น						☐
4	ครูจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน						☐
5	ครูยกย่องส่งเสริมให้กำลังใจแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง						☐
6	ครูจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่สนุกสนาน						☐
7	ครูแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง						☐
8	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษาหารือทั้งในเวลาเรียน และนอกเวลาเรียน						☐
9	ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน						☐
10	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายกลุ่ม และรายบุคคล						☐
11	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอยู่เสมอ						☐
12	ครูและนักเรียนมีการพูดคุยซักถามอยู่เสมอ						☐
13	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง						☐
14	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และสรุปผล การเรียนรู้ร่วมกัน						☐

ข้อที่	ข้อความ	ระดับที่ครูปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
15	ครูฝึกให้นักเรียนประเมินผลการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้นักเรียนแก้ไขการปฏิบัติงาน ให้ดีขึ้นสม่ำเสมอ					
16	ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น และส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม					
17	ครูฝึกให้นักเรียนมีการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเน้นกระบวนการกลุ่มแบบประชาธิปไตย					
18	ครูฝึกให้นักเรียนวางแผน ปฏิบัติตามแผน และประเมินผลงานร่วมกัน					
19	ครูใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุ สิ่งพิมพ์ ประกอบการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม					
20	ครูใช้สื่อการสอนคอมพิวเตอร์อย่างต่อเนื่อง					
21	ครูใช้สื่อการสอนที่ประดิษฐ์จากวัสดุท้องถิ่น					
22	ครูจัดมุมแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน					
23	ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนใกล้สถานศึกษา					
24	ครูให้นักเรียนค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต					
25	ครูแนะนำให้นักเรียนแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ					
26	ครูฝึกฝนให้นักเรียนใช้วาจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ					
27	ครูฝึกให้นักเรียนเข้าสังคมแบบไทย					
28	ครูประเมินแฟ้มสะสมงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง					
29	ครูประเมินผลงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง					
30	ครูให้นักเรียนนำผลการประเมินตนเองของนักเรียนมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง					

สำหรับผู้วิ

ภาคผนวก จ
คู่มือแบบประเมิน

คู่มือแบบประเมิน

แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. วัตถุประสงค์ของแบบประเมิน

แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู
พัฒนาขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้เป็น
เครื่องมือในการประเมินตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เพื่อ
ทำให้ทราบจุดเด่น จุดด้อย ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญ และสามารถนำจุดด้อย
ไปพัฒนาตนเอง อันจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

2. ลักษณะของแบบประเมิน

แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู
มี 3 ฉบับ คือ แบบประเมินตนเองของครู แบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา และแบบ
ประเมินครูโดยนักเรียน แบบประเมินแต่ละฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบประเมินมีลักษณะข้อคำถาม เป็นแบบตรวจ
สอบรายการ (Checklist) และแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู มีลักษณะข้อคำถาม
เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

ระดับการวัด	ความหมาย	ระดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น
5	มากที่สุด	81% - 100%
4	มาก	61% - 80%
3	ปานกลาง	41% - 60%
2	น้อย	21% - 40%
1	น้อยที่สุดหรือไม่มี	0% - 20%

3. โครงสร้างของแบบประเมิน

แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้พัฒนาขึ้น โดยกำหนดเนื้อหาของแบบประเมินจากการเลือกตัวบ่งชี้ ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวของ สุমন อมรวีวัฒน์ และคณะ และจากความคิดเห็นที่สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญในการกำหนดข้อคำถามแต่ละตัวบ่งชี้ แต่ละข้อมาสร้างแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ ที่	จำนวนข้อคำถาม		
	แบบประเมินตนเอง ของครู	แบบประเมินครู โดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา	แบบประเมินครูโดยนักเรียน
1	5	3	3
2	5	3	3
3	5	3	3
4	5	3	3
5	5	3	3
6	5	3	3
7	5	3	3
8	5	3	3
9	5	3	3
10	5	3	3
รวม	50	30	30

4. คุณภาพของแบบประเมิน

การศึกษาคุณภาพของแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งด้านความตรง และความเที่ยง โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู และนักเรียนในปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้ง 9 โรงเรียน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 350 คน โดยแบ่งเป็นครูผู้สอน 40 คน หัวหน้ากลุ่มสาระวิชา 40 คน และนักเรียน 270 คน

ความตรง (Validity)

ความตรงของแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เป็นความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruency : IOC) โดยค่า IOC แต่ละฉบับดังนี้

แบบประเมิน	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
ฉบับที่ 1 แบบประเมินตนเองของครู	.67-1.00
ฉบับที่ 2 แบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา	.67-1.00
ฉบับที่ 3 แบบประเมินครูโดยนักเรียน	.50-1.00

ความเที่ยง (Reliability)

ความเที่ยงของแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) จากการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ของแบบประเมินส่วนที่มีข้อคำถามเป็น แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีค่าความเที่ยง ของแบบประเมินแต่ละฉบับดังนี้

แบบประเมิน	จำนวนข้อ	ความเที่ยง
ฉบับที่ 1 แบบประเมินตนเองของครู	50	0.95
ฉบับที่ 2 แบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา	30	0.96
ฉบับที่ 3 แบบประเมินครูโดยนักเรียน	30	0.93

5. วิธีการนำแบบประเมินไปใช้

การใช้แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรดำเนินการดังนี้

1. แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนี้มี 3 ฉบับ คือ แบบประเมินตนเองของครู แบบประเมินครูโดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชาและแบบประเมินครูโดยนักเรียน ควรนำไปใช้ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสหวิทยาเขตลุ่มน้ำพุมดวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เท่านั้น

2. ระยะเวลาประเมิน การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรประเมินปีละ 2 ครั้ง โดยทำการประเมินในภาคต้นและภาคปลายของปีการศึกษาที่ทำการสอน

3. ผู้ประเมินควรศึกษาคู่มือการใช้แบบประเมิน โดยการอ่านคำชี้แจงในแต่ละตอน แต่ละฉบับก่อนลงมือตอบ โดยประเมินค่าพฤติกรรม ความสามารถที่ตรงตามสภาพที่แท้จริงให้ใกล้เคียงกับพฤติกรรมของผู้ประเมิน และผู้ถูกประเมินให้มากที่สุด

4. การตรวจให้คะแนนแต่ละฉบับ ดูจากเกณฑ์การตรวจให้คะแนน ในคู่มือการใช้แบบประเมิน และแปลผลคะแนน ที่ได้จากการตอบแบบประเมินทั้ง 3 ฉบับ

6. เกณฑ์การตรวจให้คะแนนแบบประเมิน

การให้คะแนนแต่ละข้อของแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว (ไม่นับคะแนนการประเมิน)

ตอนที่ 2 ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กำหนดให้เกณฑ์การตรวจคะแนนข้อคำถามแต่ละฉบับตามตาราง ก ดังนี้

ตาราง ก เกณฑ์การตรวจให้คะแนนในแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ละฉบับ

ฉบับที่	จำนวนข้อ	เกณฑ์การตรวจให้คะแนน
1. แบบประเมินตนเองของครู	50	ตอบ 1 ให้ 1 คะแนน ตอบ 2 ให้ 2 คะแนน ตอบ 3 ให้ 3 คะแนน ตอบ 4 ให้ 4 คะแนน ตอบ 5 ให้ 5 คะแนน
2. แบบประเมินครู โดยหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา	30	ตอบ 1 ให้ 1 คะแนน ตอบ 2 ให้ 2 คะแนน ตอบ 3 ให้ 3 คะแนน ตอบ 4 ให้ 4 คะแนน ตอบ 5 ให้ 5 คะแนน
3. แบบประเมินครู โดยนักเรียน	30	ตอบ 1 ให้ 1 คะแนน ตอบ 2 ให้ 2 คะแนน ตอบ 3 ให้ 3 คะแนน ตอบ 4 ให้ 4 คะแนน ตอบ 5 ให้ 5 คะแนน

7. เกณฑ์การแปลผลคะแนน

เมื่อตรวจให้คะแนนการตอบแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แล้วผู้ประเมินสามารถนำผลคะแนนที่ได้มาแปลผลตามเกณฑ์โดยหาค่า
เฉลี่ยที่ได้ทั้ง 3 ฉบับ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในตาราง ข เพื่อให้ทราบว่าตนเองมีความ
สามารถในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับใด

ตาราง ข เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมิน

คะแนนเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
4.51 – 5.00	อยู่ในระดับดีมาก
3.51 – 4.50	อยู่ในระดับดี
2.51 – 3.50	อยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	อยู่ในระดับปรับปรุง
1.00 – 1.50	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

ขั้นตอนในการแปลความหมายของระดับคุณภาพ

1. ตรวจสอบให้คะแนนการตอบแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แล้วรวมคะแนนที่ได้จากแบบประเมินแต่ละฉบับและหาคะแนนเฉลี่ยแต่ละฉบับ
2. นำคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากข้อ 1 ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผลคะแนนโดยภาพรวมในตาราง ข
3. พิจารณาระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของท่านว่าจัดอยู่ในระดับใด ถ้าอยู่ในระดับคุณภาพที่ต่ำ ต้องปรับปรุงมาก แสดงว่าท่านต้องปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยไปดูว่าท่านต้องปรับปรุงในด้านใดบ้าง จากการดูคะแนนเฉลี่ยที่ได้ แต่ละฉบับว่าฉบับใดมีค่าเฉลี่ยต่ำ และตัวบ่งชี้ใดที่ได้คะแนนต่ำ ซึ่งจะทำให้ท่านได้ทราบถึงข้อบกพร่องในด้านนั้น ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงให้ดีขึ้น จากนั้นเมื่อท่านได้ปรับปรุงในเรื่องที่บกพร่อง แล้วท่านสามารถประเมินใหม่อีกครั้ง โดยเว้นช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม เช่น เมื่อสิ้นภาคเรียนที่ 1 หรือปลายปีการศึกษา ทำเช่นนี้เรื่อย ๆ คือ ประเมินแล้วปรับปรุง ประเมิน ปรับปรุงเป็นระยะ ๆ จนท่านมีคุณภาพ หรือ มีข้อบกพร่องในเรื่องต่าง ๆ น้อยลง หรือมีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดีขึ้น แสดงให้เห็นว่าท่านได้พัฒนาตนเองแล้ว ซึ่งจะส่งผลให้ท่านสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวเสาวคนธ์ สุวรรณรัฐ
วัน เดือน ปีเกิด	25 กันยายน 2506
สถานที่เกิด	อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา	ศษ.บ (วัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ.2529
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนพุนพินพิทยาคม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ตำแหน่ง	อาจารย์ 1 ระดับ 5